Масса а мехкашкара пролетараш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областен комитета а Нохч-ГIалгIай АССР-а оргкомитета а орган

Кхаьра
17
июль
1957 шу
№ 6 (2121)
Мах 20 кеп.

Даькъал хилда Советски Союзеи Чехословакеи халкъашта юкъера цIаккха а дохаргдоаца вежарий доттагIал!

Дешара шера массе а оагIора кийчо е

КIоарга хьаькъал а коммунистически кхетам а болаш тIехье хьалкхеярна, маIа а кхал а бераш дегIа унахцIенеи дегаш гIоздаьнна, долаши хилийтарна, цхьаккха хIама кхо ца деш, даиман йоакхо еш я Коммунистически парти, Советски правительство. Бераштa эшачун-дезачун Советски Союзе санна терко еш укх дунен тIа кхы цхьаккха паччахьалкхе яц. Советски Союзе дешара гIулакх практикаца дийзаь леладу. Юкъера школа йистеяьккха кхал а маIа а кагийнах моллагIа хинна а цхьа кулга говзал йоаллаш хилар, школашка Iомадеш дола Iилмаш производстван балхаца дувзар Iалашду политехнически дешаро.

Шерагара шерага дукхагIа хул советски мехка школаш, дукхагIа хул цу школашка деша дагIа бераш, шерагара шерага тоалу дерригa дешара гIулакх—юкъера школа йистеяьккха даьнна бер, моллагIа хинна а, цхьа кулга говзал йолаш хулийталга Iалаш деш чIоагIа балхаш даьд моттигашкарча партен, советски, профсоюзни организацеша, дешара отделаша, школай коллективаша.

ХIаьта а дукха да вай школашка, къаьстта дукхагI юрташкарча школашка, кхоачам боацараш, школай болх лерттIа вIашагIболларна ладарлонаш лелаеш моттигаш. ХIанз, керда дешара шу доладала цхьа бутт совгI мара ха ца йисаьча хана, дешара отделаша а, беррига къахьегамхоша а шоай еррига уйла тIаяхийта еза дIадахача шерашкахь гучадаьнна а, хIанз зелуш а дола кхоачам боацараш дIа а даьха, биззаьча кхоачамца дешара шу дIадоладарна.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Оргкомитета дешара отдела а, вай республикерча партени советскии организацешта хьалхашка латта декхараш доккхий а бехктокхаме а да — укх шера шоай мехка баха цIабаьхкача дуккха эзараш болча нохчийи гIалгIайи къахьегамхой бераш да цхьаккха бер арахьа ца дуташ, деша хьаэца дезаш. Из гIулакх ши-шегIа кхоачаш хургдац. Цу гIулакхa шербаь кхетама болх боаржабе беза. ГIалгIай а нохчий а бераш деша хьа а ийцаь лерттIа из болх дIаболабалийта кийчъенна йийтеш республикера а районашкара а дешара отделаш? Таханарча хьалага диллача из гIулакх кхераме да.

Нохчийи гIалгIайи бераштa хьалхарча классашка деррига дешар а гIалгIайи нохчийи меттала хила деза. ШоллагIча классера денз дIа лакхехьарча классашка гIалгIай е нохчий мотт предмет санна хьеха безаш ба. Из лоархIамера гIулакх массе оагIоагахьара Iалаш делга мела леладу Нохч-ГIалгIай оргкомитета дешара отдело. ГIалгIай меттала абат хIанз а вIалла оттадинза да, арахийцаь а е арахеца кийчдаь а гIалгIай меттала цхьаккха дешара книжка дац, нохчий метталара абат оттадь дале а, цунна зарба тохилга тIехьадоахаш да. Дувцача хабарех кхоачам хургболаш гIулакх дац дешара шера кийчо елга. Лаьтта аха водачунга трактор дIалу, кIа арда водачунга комбайн яла еза, хIаьта деша водачоа бе цунна мел эшаш дола книжка долла деза.

Бераштa диззаьча шера Iадкъаргдолаш да хIанз гIагIай меттала хьехаргдола нах кийчбеш йолча Шолжа-ГIали тIарча курсашкара кхоачам боацараш. Кхыметтел хьехархошта бIарга дойта а абат ца хилча царна методика хьехилга эсала хург хилар шекало йоацаш да, хIаьта цу курсашка вIашагIкхийттараш дуккхача шерашкахь школашка болх ца беш, кхыча балхаш тIа хинна нах ба, методика йиц яла а, методика керда куцаш ца довза а тарлургдолаш.

Берий даьшта — ноаношта юкъе беш бола кхетама болх хIанззе а денз хIара даь, наьна цIагIа чухьош дIаоттабе беза. Къаьстта лоархIаме да из болх гIалгIашцеи нохчашцеи беча хана, хIара даь-наьна гIулакхаш, оамалаш, кхетамаш довза а довзаш, школаша чулаца нза цхьаь-цаI бер дусаргдоацаш дIахьолга.

Эшаш мел дола книжка, шаькъа, къоалам, ручка кара долаш, Iаьржа къегаш парташ классашка латташ, мел эшача хIамашца кхоачашъяь мастерскеш, лабораторeш, кабинеташ йолаш, бIарг хьоасташ цIенача, сийрдача школашка чуэца деза хIара къахьегамхочун бер. Сий долаши лакхеи лоархI советски Iаьдало школашка беш бола болх. Сий долаши лакхеи лоаттабе беза из моттигашкарча партен а советски а организацеша, школай директораша, масса волча хьехархочо.

Кхоачам мел боацараш юкъера дIа а даьха, биззаьча кхоачамца духьал даха деза кердача дешара шера.

Дика хьийкъа ялаташ чудерзадарна новкъостал де бахаб вай республикера кагийрхой

15-ча, июле вай республикан столицера Чкаловски областе аьхача, эрий даьда хиннача лаьтташ тIа дIа дийна дика хьий къа ялт чудерзадарна новкъосталде бахар 2 эзар сов къагийрхой.

ВЛКСМ-а ЦК-с даьча кхайкаралах дуккхача къонача патриоташа дийхар из доккха паччахьалкхан лоархIам бола гIулакх кхоачашдарна дакъа лаца шоаш бохийталга.

МагIалбика автотранспортни конторе шоферал болх беш ва со, йоах хьалхарча группаца вахача гIалгIачо комсомолца нов. Мамиргов Мусас.— Сона хов оаха тхоашта хьалхишка оттадаьр чIоагIача лоархIамера гIулакх долга. Гарггарча шерашка цхьан сага лаьрхIа дола дулх а, даьтта а, шура а даккхара гIулакха США-на тIехьа кхерна партес хьалха оттадаь декхар лоархIам болаш да ший ханна а доа ца деш а ялат чудерзадар.

Чкаловски областерча юртбоахама къахьегамхошта новкъостал де болхаш бола кагийрхой накъа баха гулбенна дуккха а нах бар Шолжа-ГIали станце. Зизашца, иллещца накъа бахар къахьегамхой.

— Дикача новкъа хилда шо!— яхаш цIогIарч дар дет таш.

СУРТА ТIА: Митингага къамаьл деш воал новкъ. Скопченко нефтяной института студент.

Плиева И. сурт.

Праге доггIоз даьнна вIаьшахкхетар

ПРАГА, (ТАСС спец. корр.). Чехословакен Коммунистически партен Центарльни Комитетои Чехословацки республикан правительствоси шойцига хьехарах Советски Союза партийно-правительственни делегаци 10-ча июле чехословакен республикан столице Праге кхаьчар.

9-ча июле саррахь а город дувхарах кийчъенна, доггIоздаьнна яр. Советски-чехословацки доттагIала сий деш массайолча зданешка чехословацкии советски байраккхаш яр, дукха цIеноош зизашца хоздаьдар, хьалтеха лозунгаш дар.

Iуйрийна 8 сахьати 30 минут яьча центральни вокзала майдане гулбеннача наха хьалъюз.

Вокзале советски делегацена накъа боагIа Чехословацки республикан партен а правительстван а кулгалдераш, столицерча общественноста викалаш.

8 сахьати 58 минути йоал. ДоггIоздаьнна ашараш лекхача вокзале платформе ена хьакхоач специальни поезд.

Вокзала платформа тIа боал н. н. Хрушев Н. С., Булганин Н. А., Патоличев Н. С., Иващенко О. И., Гришин В. В., Гришин И. Т. Советски партийно-правительственни делегацен членашаи царна накъа бехкача Чехословацки республикан кулгалдерашаи вIаьши моаршалаш хетт, вежарий санна мархIа а лелхаш вIаьший барташ доах.

Новкъостий Хрушев Н. С., Новотный А., Запотоцкий А., Булганин Н. А., Широкий В., советски делегацен членаш а царна накъа бехка новкъостий а вокзалера арабоал. Советски Союза, советски халкъа советски а чехословацки а доттагIала, Советски Союза а Чехословакен а Коммунистически партен сий деш майдаке дуIа эттача санна гIоръянна моаршал хаттара, хоастадара дешай доггIоза оаз эттай.

Вокзала зданенна хьалхашка оттаяьча трибуна тIа болх советски партийно-правительственни делегацен членаш.

Трибуна юхxе да доггIозача ашарца тIехдоал почетни караул.

Чехословацки республикан президент микрофона тIа вода. Советски Союзарча дугчурча доттагIалах диза, советски партийно-правительственни делегацега моаршал хоатташ къамаьл ду цо.

Цул тIехьах микрофона тIа от ССКП ЦК-а хьалхара секретарь новкъ. Хрушев Н. С., новкъ А. Запотоцкеи новкъ Н. С. Хрушева и къаваьлаш юкъ-юкъе сецадора ди техча санна деттача наьха тIоараша, Советски Союза а Чехословакен а халкъий доттагIал хоастадеш яхача дешаша.

Дуккха эзараш болча прагахоша, столицен предтриятей, учреждений къахьегамхоша, интеллегенцен викалаша советски хьаьшащца, Чехословакен Коммунистически партен а правительствон а кулгалдерашца цхьана «интернационал» доакх.

Советски партийно-правительственни делегацен членаш, Чехословакен коммунистически партен а правительствон а кулгадераш трибунера Iобоал, цIаккха ца а сонаш: Бахалба дерригача дунен тIара машар! Яхийла вай правительство! Яхийла Советски Союза Коммунистически парти! Яхийла Чехословакен Коммунистически парти!» Яхаш накъа а боахаш, машинаштIа ховш.

Машина тIа ура а латташ, массаоагIорахьара шоашка хеттача дIайхача моаршала духьал юха моаршал тел советски хьаьшаша. Исторически Вацлавски майдане гIолла хозача Праган улицашка да къаьнарча Праген йолх машинаш.

Ялат кечдара план кхоачашъяьй

ССКП XX-ча съездо юртабоахама продукташ дукха хьае лаьрхIа баь соцамаш кхоачашбе гIерташ, Урус-Мартановски района колхозаша 1957-ча шера дийба буртик бола ялат кхедаьд, ялат чуэцара гIулакх чакхдоалаш а латт.

Паччахьалкхенна ялат дIадалар чехка йистедаккхара духьа, цу района колхозаша ялат дIададалара план 14-ча июле 101% кхоачашъяьй. Паччахьалкхенна дIаденнад дахача шера цу ден кхаччалца денначул дукхагI 52 эзар центнер ялат. МТС-о баьча белхах хьаеннача счетах ялат дIададалар дIахододаш латт.

Района колхозаша 10-ча июле шера йоагIа шура дIаялара план 118 кхоачашъяьй, е дахача шера цу хана енначул 10 эзар центнер дукхагI я из. Цу дийнахьа шера йоагIа фуаш дIададалара план 132% кхоачашъяьй.

Колхозаша гIожа а чам болаш а дола доакъараш кийчду, хIаьта ялат чуийца мукъа даьннача кхашка хьажкIиши, мукхеи. рожии дIа а дув.

С. ВАСИЛЬКОВ, ССКП Урус-Мартановски РК секретарь.
А. ШАПОВАЛОВ, райисполкома председатель.
И. АГАПОВ, Красноармейски МТС директор.

* * *

Сийлахь-йоаккхача Октябрьски социалистически революцен 40 шу далар сийленца дезде къовсам лаьца Ачхой-Мартановски района юрта боахама къахьегамхоша ханал хьалха, 14-ча июле, ялат кечдара оттаяь план (дугаи хьажкIиши йоацаш) 102 кхоачашъяьй.

Шера йоагIа паччахьалкхена тхан план 104,8 кхоачашъяьй, дахача шерал 9.595 килограмм дукхагI тха дIаденнад. Паччахьалкхенна ялатеи тхаи дIателар дIахододаш да.

Е. СТОЛЯРЕНКО,
ССКП Ачхой-Мартановски райкома секретарь.
И БУРМИСТРОВ,
райисполкома председатель.
П. ОРЕШКИН,
новосельски МТС директор.

Хлебозаготовкай план кхоачашъяьй

Ялат дукхагI хилар лакхдарна а, Сийлахь—йоккхача социалистически революцен 40-шу далара сийна шоашта тIа ийца декхараш кхоачашдарна а, Советски Союза Коммунистически партен XX-ча съездо даь исторически соцамаш кхоачаш деш Грозненски районерча юрта-боахаман къахьегамхоша йилла ха тIа кхачалехь, 11 июле, 102 процент кхоачаш яьй хлебозаготовкай план. МТС-а счетах дола ялат дIахо дIалуш латт.

Районерча колхозашкеи, совхозашкеи семенной а фуражни а фондах дола ялат дIаоттош латт, хIаьта колхозникашта цар даьхача трудденоех аванс дIадала а болабеннаб.

Районерча колхозашеи совхозашеи йилла ха хьа тIа кхачалехь, 1 июле, 111 процент кхоачашъяьй тхана йола паччахьалхен план а.

ССКП Грозненски РК секретарь В. Филиппов; райисполкома председатель З. Дудник; Грозненски МТС директор Д. Подлужный; Старо-юртовски совхоза директор В. Степнов Горячеисточниковски совхоза директор Н. Иноземцев.

ССКП Грозненски РК секретарь В. ФИЛИППОВ;
райисполкома председатель З. ДУДНИК;
Грозненски МТС директор Д. ПОДЛУЖНЫЙ;
Старо-юртовски совхоза директор В. СТЕПНОВ;
Горячеисточниковски совхоза директор Н. ИНОЗЕМЦЕВ.

Шоаш денна дош диззаь кхоачаш дир

ССКП ЦК-аи СССР-а Министрий совета колхозникаши, болхлойи, гIулакхера бараши юрта боахама тIера Iаьдала тела налогаш дIаяхара йолча постановленен хьакъехьа къамаьл де вIашагIкхийттача тха артелерча колхозникаша цу исторически постановленена чIоагIа раьза болаш, дош деннадар хлебозаготовкай план (хьажкIаш йоацаш) ворхIлагIа июль тIаккхоачаш кхоачашъергья аьнна. Шоаш денна дош сийленца кхоачашдир цар.

Къаьстта дика болх берашца лархIа мегаргба шофераш Б. Макеев, М. Тахтаров, Н. Свицкой, С. Смирнов, Р. Мальсагов, Н. Баев иштта дуккха кхы бараш а — цхьан сменах ворхI - бархI рейс еш хьатта тIара элеваторе ялат дIаккхухьараш. Шишша, кхоккха норма кхоачаш йора ялат тIа дотташ а тIера Iо доаккхаш а болча колхозницаша И. Свицкаяс, Х. Хасановас, А. Никоновас, Т. Синаевас, О. Жебраковас, К. Максименкос Л. Хасановас, А. Нестеренкос.

ХIара денна ялат чуэцара бола къахьегам лакхлу. Иштта мара кхы хила йиш яц, хIана аьлча хIанз мо хьийкъа ялат тха ца хула дукха ха я. Цхьа гектар чуэцар — 160 пунт ялат.

— Хьокхаш воаллашехь а, дог дел, — йоах комбайнера Кукаев Iумара.

Урусмартановски районерча Калинина цIерах йолча колхоза партбюро секретарь,
А. ПАЛЬЧАК.

СИЙЛЕН ДОСКА

Ялат чуэцача дика белхаш дарахи хлебозаготовкай план ханал хьалхагI кхоачашъярахи ССКП Обкома секретариата яьча решенех сийлен доска тIа йоах:

Наурски район. 10-ча июла, 1957 ш. кхаччалца лаьрхIа, района колхозашеи совхозашеи шера хлебозаготовкай план 103% кхоачашъяьй, хIаьта ялат чуэцара план совхозаша 100%, колхозаша 99% кхоачашъяьй. (ССКП райкома секретарь нов. Илюхин Г. И., Райисполкома председатель нов. Русин Е. Ф., МТС-а директораш: Кировски нов. Изварина Е. А., Наурски нов. Дефогенко И. П. совхоза директораш: Наурски нов. Худяков Г. А., Калиновски — нов. Николаев М. М.).

Шалинский район. 10-ча июла 1957 шера кхаччалца лаьрхIа, района колхозаша хлебозаготовкай план (хьажкIиш йоацаш) 109%-ти, ялат чуэцара план 88%-ти кхоачакъяьй (ССКП райкома секретарь нов. Донсков В. К., райисполкома председатель нов. Чагаев А. А., МТС-а директор нов. Глотов П. Н.). Района колхозаш: **Ворошилова цIерах йола** — колхоза председатель нов. Демин И. И., парторганизацен секретарь нов. Легай С. П., **Сталина цIерах йола** — колхоза председатель нов. Махитаров Х. А., парторганизацен секретарь нов. Фролов М. И.; **Ленина цIерах йола** — колхоза председатель нов. Селин В. А., парторганизацен секретарь нов. Саранцева Е. В.;

Сунженски район. 10-ча июла, 1957 шера кхаччалца лаьрхIа, района колхозаша хлебозаготовкай план (хьажкIиши дугеи доацаш) 105%-ти, ялат чуэцара план 75%-ти кхоачашъяьй. (ССКП райкома секретарь нов. Чадов Б. С. райисполкома председатель нов. Андрианов Д. А., МТС-ай директораш: Орджоникидзевски — нов. Табако П. С., Нестеровски — нов. Божко И. В., Карабулакски нов. Шумилов П. А.). Района колхозаш: **«Победа»** — колхоза председатель нов. Емельянов В. И., парторганизацен секретарь нов. Тимошенко А. В., **XX-ча партсъезда цIерах йола** — колхоза председатель нов. Кузнецов М. А., парторганизацен секретарь нов. Антомошкин И. И., **«Путь к Коммунизму»** — колхоза председатель нов. Умуршудьянц С. М., парторганизацен секретарь нов. Соляников В. Г.;

Карагалински район. 10-ча июла 1957 ш. кхаччалца лаьрха, района колхозаша хлебозаготовкай план (хьажкIиши дугеи доацаш) 104%-ти, ялат чуэцара план 94%-ти кхоачашъяьй (ССКП райкома секретарь нов. Чайкин А. А., райисполкома председатель нов. Турбин И. И., МТС-а директор нов. Мусатов Е. Е.) Района колхозаш: **«Красный пахарь»** — колхоза председатель нов. Билетов. А. В., парторганизацен секретарь нов. Юрьев И. И., **Менжински цIерах йола** — колхоза председатель нов. Алексеев И. Г., парторганизацен секретарь нов. Мошков А. Ф.;

Курчаловски район. 10-ча июла, 1957 ш. кхаччалца лаьрхIа, района колхозаша хлебозаготовкай план (хьажкIиш йоацаш) 103%-ти, ялат чуэцара план 79%-ти кхоачашъяьй. (ССКП райкома секретарь нов. Абдуллаев А. Т., райисполкома председатель нов. Абдуллаев Б. Г., МТС-а директор нов. Трипутин И. П.).

УКРАИНСКИ ССР Кирова цIерах йолча Харьковски турбинни завода коллективо 90 эзар киловатт низ бола 8-гIа тIеххьара, гидротурбина кичъяьй Иркутски ГЭС-на.

СУРТА ТIА: Иркутски ГЭС-е дIаяхийтале 8-ча гидротурбинан аппарат демонтаж ярна кичъяр.

Е. Андреева сурт.

ССКП обкомеи НГI АССР-а оргкомитетеи

Шоай цIа баьхкача нохчий а, гIалгIай а бахархошта чу Iе цIенош дара болх ладара вIашах теха хиларах

ССКП обкома бюрос а НГI АССР-а оргкомитето а белгалдоакх ССКП обкома бюроси Оргкомитетои 1957-ча шера 28 марта баь соцам дуккхача райисполкомаша а, ССКП райкомаша а ладара кхоачашбеш хилар, шоай цIа баьхкача нохчийи гIалгIайи дезалашта цIенош дар вIашагIдоллара гIулакх тесса дита хилар, хIаьта уж шоаш белха юкъе а ца озаш, цIабаьхкача дезалех цхьацца болчар ссуда а ийца цIенош да болабалар, тесса дитар.

1 июль кхоачаш даь даьннад 974 цIа, да доладенна 4.898 цIа да, хIаьта цIенош дарна хьахоададаь доакъош 12.289 да. Геттар во латт цIенош дара гIулакх Шаьла, Хьалха-Мартан, ТIехьа-Мартан, Первомайски районашка, вIалла цIенош де а доладеннадац Каргалински, Шелковски, Наурски районашка а, Шолжа-гIали тIа а.

Чу Iе цIенош дара гIулакх ладара латташ хилар бахьан долаш, республике цIабаьхкача нохчий а гIалгIай а дезалех даиманнарча фусамашца Iалашбаь бац цIабаьхкарех пхелагIа дола дакъа мара, вожаш цхьацца фусамашка дIатар бенна ба, цу юкъе йоагIаш общественни зданеш — школаш а, клубаш а я, хIаьта цхьадола дакъа вахара пайданна доацача цIенош чу бахаш а ба.

Чу вахара цIенош дарна цу тайпарара хьал кхы дIахо ла оамал боацаш а лаьрхIа, ССКП обкома бюроси НГI АССР-а оргкомитетои 1957-ча шера 28 марта баь бола соцам ладара кхоачаш беш хиларах уйла тIахийтар ССКП райкомий секретарийи райисполкомий председателий: Шаьла района (н. н. Донсков, Чагаев), Хьалха-Мартан района (н. н. Васильков, Шаповалов) ТIехьа-Мартан района (н. н. Столяренко Бурмистров), Каргалински района (н. н. Чайкин, Турбин), Шелковски района (н. н. Синяткин, Самарский) Наурски района (н. н. Олюхин, Русин) КПСС Шолжа-гIали горкома секретара нов. Шепелев а, Шолжа-гIали горисполкома председатела нов. Брыксина а, хIаьта царгар хьа а дийхар 1957-ча шера 1-гIа ноябрь тIаккхачале цIа мел баьхка дезал фусамашца Iалашбаь хургболаш чу Iе цIенош дара темпаш чIоагIъелга.

ССКП обкома бюрос а НГI АССР-а оргкомитето а хьадийхар машинно-тракторни станцейи совхозийи директорашкара, колхозий председателашкара, предприятей кулгалхошкара цIа баьхкача нохчий гIалгIай бахархошта цIенош дара гIулакх лархIа деззача тайпара ца лархIар дIадоккхилга, хIаьта царна дIа а хайтар царех хIара кулгалхо республике цIа баьхка бахархой балха а фусамашка а дIатарбар гIулакха а укх шера шоай доалахь чу Iе цIенош дарна оттаяь задани цхьаккха хабар доацаш кхоачашъяра гIулакха а уж бехктокхаме хилар.

Халкъа боахама Совета председатель нов. Рябчиков декхарийла ваьв шоашта цIенош деш болчарна новкъостал дарна ялх инженер-строителаш къостабий, шин бетта ханна, Оргкомитетага дIаваларна а, хIоьта районашца договораш а деш гIишлоний техникеи транспорти къоастае а.

ГIишлоний материалаш кечъярна а уж цIенош деча тIаозарна а транспорт совъяккхарна бахархой автогужевой транспорт юкъе озарал совх, ССКП обкома бюрос а оргкомитето а декхарийла йир юртбоахама управлени а (н. Русин) совхозий управлени а (н. Беленко) ССКП райкомашцеи райисполкомашцеи цхьана колхозашка а совхозашка а гужевой транспорт 1000 ши говр йолча подводашца сов ?яккхарна.

ЛерхIаш хинначул дуккха а совх дезалаш республике цIабехка хиларца, нохчий а гIалгIай а дезалашта цIенош дара план хувца а хувцаш, 19543 цIа дергдолаш чIоагIъяьй.

Кхемаца из план кхоачашъярна социалистически яхь вIашагIъйолла еза республикан гIалашта а, районашта а, юртий Советашта а, совхозашта а, колхозашта а предприятешта а юкъе. Цу гIулакха хьалхле лелаеш болча районашта совгIат дарна чIоагIъяьй ССКП обкомеи оргкомитетеи дIаюха луш йола — бойракх а 10 эзар сом ахча а. Партен районни комитеташта а райисполкомашта а могадаьд социалистически яхье хьалхле лелаеча юртий Советаштеи, колхозаштеи, совхозаштеи, цар отделенештеи дIа-юха тела вымпелаш чIоагIъелга.

Партен обкома бюрос а оргкомитета а декхарийла йир ССКП МагIалбикеи Шолжа-гIалии горкомаш промышленни предприятеша а гIишлош яра организацеша а республике колхозаштеи совхозаштеи цIабаьхкача нохч-гIалгIа4 бахархошта цIенош дара гIулакха шефски новкъостал дар чIоагIделга.

Республикански а, районни а, гIалий а газетий редакцеши радиовещанен отдели декхарийла яьй хадданза республикан районашка цIенош дара белха гIулакх кхайкаде а гайта а.

1957-ча шера 10:ча нюле кхаччалца юрта меттигашка цIенош дар дIадахьарах йола

СВОДКА

Районаш	1957-ча шера план (бокъонца йолаш яр)	Хьалдаьд	Хьалдеш да
Ножай-юртовски	250	190	135
Шалински	4000	111	1448
гI. МагIалбик гонахь: ядача колхозашца	960	101	446
Грозненски	1000	97	240
Первомайский	700	52	34
Ачхой-Мартановский	2640	43	1256
Советский	1470	29	450
Гудермесский	643	26	157
Веденский	450	18	45
Курчалоевский	360	16	161
Сунженский	150	12	123
Назрановский	450	12	54
Надтеречный	750	8	207
Урус-Мартановский	3000	—	999
Саясановский	400	—	725
Шолжа-гIала	900	—	138
Шелковской	470	—	26
Наурский	500	—	25
Каргалинский	450	—	14

Кулгал делга доагIача тайпара, де дезалга ховш хила деза

ССКП XX-ча съездо оттадаь доккхий декхараш кхоачашдарна хIара партийни организаци, вай еррига кадраш декхарийла я боахам хьал бара гIулакхаш мишта леладе деза а ховш болх барца леладе.

Укх тIехьарча хана вай республикан партийни организацеша кIезига боацаш болх баьб кулгал дар тоададарна.

ХIаьта а болаш ба ССКП XX-ча съездо оттадаьча декхараша яхача тайпара шоай болх хIанз а тоа ца беш бола цхьабола кулгал дераш. Къаьста хIара боахамана фу эш ховш, наха юкъе волаш царцара бувзам ца хоадабеш, хIара болхло дикавовзаш хила веза колхоза, предприятена, района доал деш вар.

ССКП МагIалбикерча горкома секретаро нов. Аванесовс де дезар дIаоалаш, кIорда ца деш кхетабу районера кулгалдеш бола болхлой. Иштта болх барца вувц нов. Аванесов колхоза кулгал дераша. Иштта ала йиш яц дукхача кхыча районарашкарча кулгал дерех.

Укх деношка ССКП Хьалха-Мартан тIарча райкома пленум хилар. Цига къамаьл дир 12 саго. Пленуме дакъалоацаш хиннараша даьча къамаьлех гучадаьлар райкома болхлой колхозийи совхозийи цхьаболча кулгалхоша леладечунга ца хьожаши колхозй а совхозий а парторганизацей белхашка ца хьожаши хилар. Из цу тайпара хинна децаре райкоме бюро тIа а пленуме а дувца дезаргдацар совхоза кулгалхочо леладаь сий а эхь а дайна гIулакхаш. Пленуме ше даьча къамаьлаца а хьахайтар цо нийса никъ лелабеш воацилга. Пленуме цул совх хьалхайра цу совхоза партийни организацес бебезача бесса политикан кхетама болх беш ца хилари цу партийни организацен коммунисташа дуккха а бокъо йоацараш леладеш хилари. Райкомпартера бараш гIерт коммунисташ хьарцахьа лелалара бехк царна дIа тIабалла, цу тайпара уйлаш вай партес нийса лоархIаш йоаца дукха ха я. Гуш дар ССКП райкома болхлой цу совхозе шоаш бахча парторганизацен балхага хьажа декхар долча тайпара ца хьожаш хиналга.

Де дезар ховш а, доагIача тайпара боахам а культура хьалъяра кулгал а деш партена духьаларчарца къойсам а лоаттабеш болх беш хиларца чакхдаккха деза Нохч-ГIалгIай АССР юхаметтаотаяри нохч-гIалгIай къаман хьал а бахар а тоадари.

С. КОСТОЕВ,
ССКП Нохч-ГIалгIай обкома инструтор.

ЧIоагIа эгIаз бахарца бехке бир реакционераш

Уйла тIаяхийта ладийхар Шаьла районерча Орджоникидзе цIерагIча колхоза коммунисташа ССКП ЦК июньски Пленума балха хьакъехьа яьча докладага. Доклад яьча ССКП райкома бюрон член волча нов. Селинс а къамаьл даьраш а берригаш раьза хилар Пленумо баьча соцама.

ССКП Центральни Комитето — аьлар колхоза председатела нов. Картавцевс,— йизза гучаяьккхар партен духьалар Маленкова, Кагановича Молотова группа. Кхыча бесса хала ийш а яцар. Из группа партi гIашагIйоккхача наькъ тIаэттаяр, ше деш дар партен XX-ча съезда исторически соцамаш кхоачашделга ца хилийта гIерташ доро цо, цу тайпарча гIулакхаца машар лелабе йиш яцар.

ССКП ЦК Пленумо баь соцам берригача коммунисташта, дерригача советски халкъа дезар да. Оаха къоабал а ду хьал а лоац партен цхьогIа лоаттаярна юха ца боалаш чIоагIа къовсам лоаттабеши, партен мугIараш вIашагIдаха гIертарашта бохабеш хIама тохаши йолча Центральни Комитето даьр.

Собранес берригаш раьза а болаш къоабал бир ССКП июньски Пленумо баь соцам. Коммунисташа оттадир даьхен бахар тоадарна кхы а дикагIа болх белга, юкъарча хьайбашта Iанна диза хилари яIайхача латтари Iалашделга, 1956 шера хинначул шозза дукхагIа дулх, шура даьтта, фуаш дукхагIа дар, Сийлахь-боккхача Октябран 40 шу дузаш юртабоахаман еррига поставкаш паччахьалкхенна дIаялар кхоачашделга.

ОАХА ДОККХАЛ ДУ ЛЕНИНСКИ ЦК-ах

ССКП ЦК-ан июньски пленума белха хьакъехь консервни заводе митинг хиннай. Цу митинге ханнув виъбIаьнел сов болхлои гIулаккхойи инженерно-технически болхлойи.

Партена духьаларча Маленкова, Кагановича, Молотова группах хоам бир ССКП райкома секретарь волча нов. Сидельниковс.

Консервни цеха болхлой нн. Торохинаси, Геркеси, Токарь нов. Смуткинси, болхло йолча полуфабрикатни цеха нов. Берешпаловаси, детски саде заведующи йолча нов. Душкоси, электрики бригадир волча нов. Кузнецовси къамаьл дир цига.

Со парти вац,— аьлар нов. Кузнецовс, веце а со массаз а раьза ва партен решенешта, хIана аьлча цо мел деш дола хIама се бIаргагуш воланлаь, вай советски нахдика бахийта делга. Партен духьаларча группанна Маленкова, Кагановича, Молотова со чIоагIа раьзавац. Аз геттар нийса лорхI, раьза а ва со ССКП ЦК Пленумо баьча соцама.

ССКП ЦК июньски пленумо баьча соцама жоп луш завода коллективас социалистически яхь лаьцар, шу чакхдоалаш планал совх 500 эзар банка дикaх йола консерваш хьае.

Французски коммунисташ чIоагIа раьза ба ССКП ЦК Пленума соцама

Париж, 5 июля. (ТАСС). ССКП ЦК Пленумо партена духьал хиннача Маленкова, Кагановича, Молотова группах баь соцам чIоагIа лоархIаме хиларца Французски Коммунистически партен Центральни Комитета Пленумо ше хьалха дувца лаьрхIар хийца а хийца эггира хьалха дийцар ССКП ЦК Пленумо баьча соцама хьакъехь. Цу воросах доклад йир ФКП гениральни секретара Морис Тореза. ССКП XX-ча съезда боккха лоархIам бола соцамаш дага а бохийта, уж соцамаш бакъхиларг гуча даьналга къаьгг ахьа а аьнна, Тореза аьлар: «Вай Партбюрос лоархI ЦК юкъе гуча яьннача политически, фракционни XX-ча съезда соцамаштеи партени духьал хиннача группана хьакъехьа ССКП ЦК баь соцам бIарчча къоабал бе безалга».

Масса волча коммуниста эггира лоархIамех йолча партен цхьоагIона чIоагIа кхерам болаш хиннаб партена духьаларча группан болх, аьнна дийцар дIахо Тореза. Еррига а мехкашта юкъерча болхлой движенена доккха гIо хургда ССКП ЦК баьча соцамаца. Тореза яьча докладах ФКП ЦК пленумо баьча соцам тIа белгалдаьккхад партен духьаларча Маленкова, Кагановича, Молотова группах ССКП ЦК Пленумо баь соцам Советски Союза Коммунистически партенна хинна ца Iеш, дунен юкъерча еррига коммунистически болхлойи движенена къаьстта чIоагIа лоархIам хилари, чIоагIалон дерригача мехкий коммунисташка дIахьокха шхилари.

ФКП Центральни Комитето еррига партийни организацеш декхарийла яьй партен духьаларча Маленкова, Кагановича, Молотова группах ССКП ЦК Пленумо баь соцам бувца оттабе, хIаьта шоаш дIахо хьош бола къахьегамхой хьашташ кхоачашдарнеи, машареи, республикански мукъаленаш котяхарна, демократически къамий низаш вIашагIтохарнеи никъ цу соцамо яхача тайпара дIабахьа.

Центральни комитето йоах резолюцие йисте йоалаш — социализм хьалъярна дерригача дунен къовсама юкъе латта советски халкъи советски Союза Коммунистически партии тешаю ше цунца цхьа — уйла йолаш хиларах».

Цул тIехьагIа ший повесткана юкъера гIулакхаш дувца йолаелар пленум.

Праздника сийна

ЦхьоалагIча московски подшипникий завода коллектив кечлу Сийлахь—йоккхача Октябрьски революцен шовзткъа шу далар сийленца дезде. Еррига цехаши участкаши, бригадаши цу дезача праздника сийна яхь лаьцай.

Заводе пхе бетта план кхоачашъярга хьажаб. Коллективо ший декхараш тIех дика кхоачаш ду: планал совх 250 эзар подшипник еннай, къахьегама производительност лакхъеннай, продукцен ший мах лохбеннаб, комбинате керда техника а арайоах.

Вай Даьхен фордий доазоний тешамера хаьхо

14 июле советски халкъо а цун герзаца Кийчдаьча Низаша а дездеш дар СССР-а форда-эскара флота ди. Укх хIара шера дездеча дийнахь дувцалга йоацаш халкъа а партена а темаше болаш, форда-эскара морякаша Даьхенна рапорт лу дешарца, эскара гIулакха тIа, тIема а политически а кийчбалара тIехьа, Советски мехка фордий доазонаш лораде шоаш яьча кечонха шоашта карагI даьннарех. Морякашца цхьана шоай толамаш гойташ ер ди дездеш ба сий дола кемашдераш.

Укх шера форда-эскара флота ди дезду Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцен 40-шу дазар деззде еча кийчонца дувзаденна долча политически а къахьегарца а вай дог эйденнача хьал тIа. ССКП XX-ча съезда исторически соцамаш кхоачаш а деш, советски наха керда толамаш доах экономика а культура а дегIаяра тIехьа.

Вай наха бу турпалера къахьегам, цунна кхерам ца хилар фийла лорадеш латт СССР-а герзаца Кийчдаь Низаш. Цар низ кхоачаш болча лоаттаме хьалха увтта юхь а хиле дIаотт форда-экскара флот. ЦIаккха ца тхьовса хаьхо а хинна латт из социалистически Даьхен доазонаш лорадеш. Советски наха доккхал ду шийн форда-эскара флота революционни а тIема а сий долаш хиларах, гаьнна даьхен исторенчу долхаш долча цун тIема традицех.

Флотаца ца хаддаш бувзабенна ба эрсий халкъа фордашца шоай доазув нийсде гIерташ Росси фордашта гаьна яккха гIийртача кхыча мехкий захватчикашца лелабаь къовсам. Из къовсам латтача хана эрсий эскара морякаша шоай белгалъяьнна оагIонаш язъяьй фордаца дувзаденнача сийлен книжка тIа. Цар турпаленах дувц Гангуте, Гренгаме, Чесме, Фидонисе, Корфе, Афоне, Наварине, Синопе хиннача сийдолча коталонаша. ЦIаккха йицлургъяц халкъа «Варяги» «Стерегуший» яхача экипажай, англичаний, французий, туркий эскарашта духьал леташ Севастопола бастионашка салташа а матросаша а даьча тIемай сийдола коталонаш. Россе масса хана лелаш дола флот хьадаьчул тIехьах духьхьал шинбIаь шера баьча ткъаьбиъ боккхача тIема тIа ткъаьккхаьннахьа котбаьлар эрсий морякаш. Флото шийна чура арахийцаб сийлахь цIи хеза бола кемашдераш, форданаькъахой, флотовцаш, фордашца беча тIема гIулакх дикка дегIа доаладаь бола.

Вай флота истори иштта дIаьхий да революционни гIулакхашца. Эскара морякаша махбаь варгвоацаш дола дакха лаьцад Россерча болхалоша а паччахьа самодержавена, помешикашта, капиталисташта духьал лоаттабаьча турпала къовсама юкъе. ЦIаккха дицлургдац вай наха «Потемкин» яхача броненосеца, «Очаков» яхача крейсера турпала гIулакх; Кронштадта, Владивостока, Севостопола, кхыйолча а базай морякий къонахчул долаш царизманна духьал латар. Самодержавена, даггара кхерам а беш гIертача, йоае маганзар флоте лотаенна революционни къовсама цIи. Матросий кхетамчу кIоаргах чуювлар социализман идеяш, ленински партен идеяш ,нах теIабераш-та духьал уж гIовтта а бир.

Болхлой классои цун авангарда-коммунистически партеси кулгал а деш мадарра дизза дакъа лаьцар революционни морякаша Сийлахь-йоккха революци кийчъеш, пролетариата диктатура чIоагIъеш. Советски Iаьдал бахьан долаш беча тIема тIа тIемахой хьалхарча мугIарашка бар большевикаш керте лаьтта балтийски матросаш. 1917-ча шера Центральни Комитет, сийлахьвоккха Ленин кхайкара тIехьа а этта, шек ца бувлаш болхлой классан, революцен оагIонгахь баьлар уж. ГIайттача болхалошта гIо де Балтийски флоте Петрограде 14 кемаи 20 эзар моряки вахийтар. «Аврора» яхача крейсара кхессача йоаккхача топа тато дерригача дуненна хоам бир дунен тIа хьалххара социалистически паччахьалкхе хьахиларах адамий исторенчухь коммунизмани зама оттарах. Эрсий морякий тIема революциони традицеш дIахо дегIадоаладир Советски форда-эскара флото, вай Даьхен фордий доазонаш лораде вIашагIделла долча. Ховш ма дий, Советски Союз лаьттанца доккха доазув дола паччахьалкхе хинна цн Iеш, фордаца а иштта доазув дола йоккха паччахьалкхе я. СССР-а 65 эзар километр дIаьха долча доазонах 47 эзар километр фордаца да. Советски Союза доазонаш кхаь океана тIа а отт, бийт форд ба цу доазонашка вай пхийт союзни республикех иттане доазонаш чакхдоалаш.

Балтике, Боккхача океана тIа, Iаьржача форда тIа, кхузача Заполярье ший тIема вахте латт Советски форда-эскара флот. Ший даьхен океанашцара, фордашцара доазонаш, цар бердий йистош темаше лораю цо. Вай флота тIема историс хьахьокх социалистически даьхенна шеко йоацаш гIулакх деш хилар, партена а халкъа а боарам боаццаш тешаме хилар, кхыча мехкарча захватчикашца къонахчул а долаш, агарг а боацаш къовсарг хилар.

Советски форда-эскара флота тIема чIоагIало къаьгга хьагуча яьлар адамий исторенчухь мел хиннача тIемашта юкъе эггира кхузах болча тIема тIа-Даьхен Боккхача тIема шерашка. Коммунистически партес кхетабаь, эскара морякаша беш эскара цхьан шоаш кхо ца беш тIом бора.

Гитлеровски захватчикашца тIом мел латтача хана Советски форда-эскара флота шийга мадоаггIара лакха дикъ а лаьцар. Цо бIаь дисант йоссайир, хIаьта моастагIий дисантникаш флангашка а советски Армен тыле а Iо а боссабалийтанзар. ХитIарча а хичурча а кемаша, форда авиацес, берда йистой хава массехк миллион тонн хий чугIорг дола гитлеров ций эзараш дола тайптайпара кемаш а транспорт а фордал дахийтар. 1944-ча шера ведда водача моастагIчунна тIехьа тIа деча тIемашкаи операцешкаи эскарца цхьана тIехьашка вувлаш воIа моастагI хIала вора. Польша, Чехословаки, Румыни, Болгари, Венгри, Югослави, Австрии мукъайоккхаш дакъа лаьцар морякаша. Днепропетровски тIема флотилен кемаша шоай поход йисте яьккхар Берлина штурм а еш. Тихоокеански флотаи цIечабайракха Амурски флотилеси империалистически Японен кемаш а эскараш а хIалакдир.

Советски форда эскара флото Даьхен Боккхача тIема тIа ше тохкаш хинна кхуза холонаш чакъяьхар. Адамашта хIанзолца хьаховш дац фашистки захватчикашца даьча тIемашка эскара морякаша хьагойтачул тIех дола ше кхо ца веш, турпала, дизза дакъа лацара, духьал оттара денал. 1949 шера корадаьча, Даго яха остров лорабеш хинначар яздаьча письмо тIа дувц цар са кхоачаде могарг ца хиларах, уж шоай даьхенна, Коммунистически партена, Советски паччахьалкхенна тешамера хиларах. «Оаха дIахьокхаргда дерригача дуненга, — яздора цар, — даьхенна хьалхашкар тхой декхар кхоачаш а даь, советски моряккаш сий долаш бала ховш хилар. КъинтIера довла, новкъостий. Тха далар юхадекхалаш фашистки бIехалашта. Остров лорабечар дехарах письмон тIа кулгаш яздаьд Курочкина, Орловс, Конкинс».

Даьхено, партес, паччахьалкхено боккха мах бир эскара морякий тIема майрала. Ши бIаь совх кемаш а флота доакъош а совгIат доагIа гIулакхаш хьахьокхарах СССР орденаш енна да, 78 кема а частеш а гвардейски аьнна цIи тилла да. 513 моряк Советски Союза Турпалхочун цIи тилла ва, царех 7 шозза из цIи тилла ва. Цу турпалхошта юкъе хина кIалха лелача кемай командир ва, 243 фордацара летчикаш ба. ТIом лаьттача хана Советски Союза орденаши медалашиенна 350 эзар совх саг ва.

Советски форда эскара флота дерриг дунен-исторически коталонаш, дерригача а герзаца Кийчдаьча Низий яраш санна, йоахаелар наха уж хьалхоабаш хиларахи, Коммунистически партес царна кулгал дешхиларахи. ССКП-ас тIемахой дIаккхетабора беш латтар фу тIом ба, эскара а флота мугIарий дисциплина чIоагIйора, кемай и частей а морякаш, дог эйдолиташ, турпалерча тIема гIовттабора. Партен кулгал а, цун мугIарий цхьоагIо а, чIоагIал а дар вай герзаца Кийчдаь низаш цементаца санна чIоагIдаьраш.

ТIом хинначул тIехьах коммунизм хьалъярна тIехьа даьхача толамаша форда-эскара флот дегIаяра керда этап хьаийлар. Iалаьмате чIоагIа дегIаехкача экономикан торонаша эггир хьалха йоккха езача индустрен, Iилман техникан толамаша таро хилийтар хинатIерча а хинакIалхарча а кемай керда говзалаш увттае, диках йолча классни техникаца флот юха кийчъе.

Вай халкъ декхарийла да ший форда эскара флот тоая, чIоагIъя, дерригa вай герзаца кийчдаь низаш иштта тоаде, чIоагIде, хIана аьлча империалистически кхерам дIацабаьннадаь. Советски паччахьалкхено а дерригача социалистически мехкаша а машара политика лелаешехь а, США керте а латташ малхбузен паччахьалкхенаш хIанзолца хьаяхьаш а шоай низаца «кхерабе гIортара» политика атомни тIом кийчбеш йоахк уж. Советски правительствос герз дIадаккхарах, атомни а водородни а герзаш техка хьожаш ду тохкамаш дIадахара, тIема бюджеташ тIема базаш а тIема блокий система шергъяра духьал оттаяьча программанна духьал ба уж. Уж дерригаш лерхIа а лерхIаш, ССКП XX-гIа съезд кхайкар советски халкъага а цун тIемахошка а Iалаьмате чIоагIа фийла хила яхаш, дунен мехкашта юкъе эттача хьалага а тIема гIулакх дегIадарга хьежжа, вай герзаца кийчдаь низаш лоаттаде деза яхаш. Партес цар кертера декхараш а къоастадаьд уж декхараш кхоачаш дердола никъ а дIахьекхаб. СССР-а герзаца кийчдаьча низий дIакъоастаде йиш йоаца дакъа долча форда-эскара флота декхар да дIахо йодача хана а вай Даьхен форда доазонаш лорадар.

Коммунистически партен указанеш кхоачаш а еш, советски эскара морякаша тIагIертта дика Iомаю вай ханара тIема техника, герз, эггир чолхане хьалаш оттарах лела ховгдолаш Iомалу уж. Октябра 40 шу даздара сийна социалистически яхье а эйтта, цар керд-керда толамаш доах тIема а политически а кийчбалара гIулакха тIехь. Укх шера кемай экипажаш дикка хьахьалха яьнний шоай тIема говзал шаьръеш. Флоте тIема а политически а кечама классни специалистий отличникаш дукхах хиннаб. Дерригa дешара декхараш эггир лакхерча хьоккхамашца кхоачаш деш, дукхах хиннай тIема посташ, подразделенеш, частеш, кемаш.

Лакха моральни-тIема дикалаш а йоахкаш, советски эскара морякаша сий долаш кхоачаш ду шоай декхар даьхенна хоамашка. Укх тIеххьарча шерашка вай тIема кемаша, советски Даьхен байракх кура урагI а яхийта, доттагIлен визитаца гобаьккхар Англе, Голланде, Дане, Норвеге, Швеце, Югославе, Албане, Китаян халкъа Республике гIолла. Цу визиташа гIо дир халкъашта юкъера доттагIал чIоагIдарна, вIаший кхеташ хилара а вIаший тешалга лакхдара а.

СССР-а Форда Эскара флот форд а, майрал, денал, дукха хар эшаш дола форда гIулакх а дезаш долча ший халкъах къаста йиш йолаш дац. ХIара шера форда-эскара гIулакх Iомадеш бола ДОСААФ доакъашхой дуккхагI хулаш латт. Къаьстта тIагIортаме, боккхача низаца, инициатива йолаш форда гIулакха говзалаш Iомаеш кагийрхой ба. Эзараш бола кагий нахеи мехкарийи форда моделизм а парусни спорт а Iомаеш хIаьта Советски Союза хишца шоай дегIамаш чIоагIдеш а ба. Наха юкъе форда-эскара гIулакх а, тIема гIулакхашца лаьца спорт а доаржадара декхар шоашта тIаийца бокъонца ДОСААФ энтузиасташ хинна дIаэттаб запасе баха морякаш. Вай мохк тIемах лорабара гIулакха ДОСААФ-с гIо-новкъостал ду.

Эскара морякаша сийленца чакхдоах партеси правительстоси шоашта тIадилла декхараш, хIаьта армийи авиацийи тIемахошца кхотабенна цхьана вай социалистически паччахьалкхе кхерамах фийла лораеш а латт.

Ахки хьоа кхийхкачун Ӏай яй кхийхкаб

Дикагӏа болх берашкара хьокхам а эцаш, тӏехьа ца тетташ йисте даккха ка бола ялат чудерзаделга а паччахьалкхенна ялат дӀалулга а

Шурий заготовка яра а эцара а шера йола план кхоачашъяьй

Сийлахь-боккхача Октябра духьал бахарна дӀахьош йолча дерригача адамий социалистически яхье дакъа лоацаш болча Сунженски районерча юртабоахама труженникаша хьайбай продукташ кечдарна а царна заготовкаш ярна а доккхий толамаш даьхад. Укх шера ялх бетта района колхозаша шура йоаккхилга дӀадахача шера хьалхарча ялх беттаца дистича сов даьккхад 1.043 тонн, е 40,6 процент.

ХӀара Ӏаттагара шура йоккхилга района колхозашка укх шера хьалхарча ялх бетта дӀадахача шера ялх беттачул совдаьккхад 236 килограмам.

Районе шура якккар сов даккхаро таро хилийтар тӀалоацам баь дола 1-гӀа август тӀакхачале, 12 июле шури заготовка яра а эцара а шера план кхоачашъе. Паччахьалкхенна дӀа а еннай, еккха а ехкай соахка цу ханначул дукхах укх шера халхарча ялх бетта 84 процент. Паччахьалхенна шура дӀалулга а йохкалга а дӀахьош да.

Къаьстта кхем болаш, ханал дукха а хьалха шури заготовка яра а эцара а шера план кхоачашйир XIX-ча партсъезда а XX-ча партъезда а цӀерах йолча колхозаша.

Колхозни Сунжан къахьегамхой кердача дог эйдаларца къовсам лоаттабеш ба дулх а шура а, даьтта даккхар гӀулакха цхьан сега хьисапаца лаьрхӀача гаргарча хана США-на тӀехьа кхерна Коммунистически парте оттадаь декхар кхоачашдарна. Шура якккара 1957-ча шера план шоазза кхоачашъяра керда тӀалоацам ба баь.

ССКП Сунженски райкома секретарь.
Б. ЧАДОВ.
А. АНДРИАНОВ,
Райисполкома председатель,

Дика деча белхашца жоп лургда вай

СССР-а Лакхарча Совета Президиума указах юхаметта оттаяьча Нохч-ГӀалгӀай АССР-е баха цӀабаьхкача нохчаштеи гӀалгӀаштеи хьалхашка латта керттера декхар да мамотта дика деча балхашца шоай бахара хьал тоаделга.

Шоай колхозерча эрсашца а кхыча къамех болча колхозникашца а чӀоагӀа барттайна дика балхаш деш ба Шаьла районерча Сталина цӀерах йолча колхозе баха цӀа баьхка нохчий Исмайлов Ахьмад а цун сесаг ПаьтӀамат а. ХӀа аьнна шоаш цӀакхоаччашехь а колхозе дӀачу а баха, ди-бийса ца къовсаш къахьегаш хӀанзолехь а цар диъбӀаь совгӀ трудоди даьккхад цох цаӀ-ах тонн совгӀ ялат а ийцад. Цу колхозе болх беш болча Гайсумов Цуги дезала а даьккхад кхоъ тонн гаргга ялат шоаш даьхача трудоденоех. Цар Массаза а датакхоаб «ахки хьоа кхийхкачун Ӏай яй кхехк» яха халкъан кица.

А. ХУСЕНОВ.

ЧӀоагӀа барттайна, шоала безаме я Шаумяна цӀерах йолча Назрановски районе, Назрань яхача поселкерча Швейни мастерскен коллектив. Мастерскен барзкъаш доахаш йола нов. Миллер чӀоагӀа раьза я мастерски балха баьхкача гӀалгӀай мехкараршта Гетагазова Лидайнеи, Мальсагова Хадишатан, Белхароева Любайнеи. Цар масса тайпара барзкъаш дика тег, хӀара денна йола норма 120% тӀехкхоачаш а ю.
Сурта тӀа: хьалхишка ягӀаш Миллер, тӀехьашка латташ (аьрдехьара аьттехьа) Гетагазова Лида, Белхароева Люба, Мальсагова Хадишат.
И. Плиева текст а фото а.

Ноаной, южарий, мехкарий, даггара баркал!

Шолжа-ГӀали тӀа Нохч-ГӀалгӀай АССР-а кхалнаьха хьалхарча съездо даь кхайкарал оаха даггара даькъалдеш тӀаийцад.

Сона лов тахан дуккха а язда, нохч-гӀалгӀай масса а кхалнах, ноаной, южарий, мехкарий сайца цхьана а болаш, тхоай доаккхий дарах, тхой массане а цӀерах лаьца язда. Са дог доккха ду ирзерча дахара геттар а санна гӀайгӀа бар дӀадахьарца Коммунистически партес а, Советски правительствос а вай Нохч-ГӀалгӀай Автономни республика юхаметтаоттош баьча соцамах а, цул сов, кхалнаьха къахьегамхой сий лакхадоккхаш тхоашта еннача паргӀатонех а.

Тха хьанал уйла чӀоагӀъю, тахан тха кхы а даггарча, боккхача безамца масса а гӀулакхашка, белхашка дог кхувдаро болх а, дешар а, цхьа тамашийна дезаш, хьамсар хинна дӀаоттаро, дог-уйла эйялара йӀовхонах, кердача низах йизаро.

Оаха дезала уйланца тӀаийцар из сийлахь, дог доккхаду хеза кхаи.

Цу сийлахьча кхайкхамо масса а кхалсага — къахьегамхочун дог-уйла гӀоттаяьй кхы а диках болх ба лакхара хьинараш балха тӀа гайта.

Из соцам барца, вай хьамсарча дай баьха Нохч-ГӀалгӀай республика юхаметтаотторна балхаца жоп лургда вай. Вай балха тӀа дейзар балха юкъе доалош, низ а ца кхобеш лакхарча боларашца болх барца чӀогӀбергба вай тахан воашта совгӀат дахьаш, кхаа хинна кхаьча кхайкхам.

Шеко яц, вайна хӀанз денз кхы а дукхах гург ба балха тӀа лакхарча гойтамашца белгалбаьнна нохчий а гӀалгӀай а кхалнах-къахьегамхой. Вай шердергда балха тӀа керда толамаш боахарий мугӀараш. Ханал хьалха кхоачашъергъя ЯлхлагӀча пятилеткан план.

Сога яздалац, со йоккхий ю, са дог сакъердамах дизар, ирзерча тӀехьенах, сийрдача хургдолчох, денна зиза доаккхаш кхувш, хозлуш, латтача вай хьамсарча Даьхенах.

Сона хов, из даггарча безамах диза дешаш нохчий гӀалгӀай кхалнаха а, ноаноша а, южараша а мехкараша а массане а яхилга.

Вай нохчех а, гӀалгӀаех хӀанз дуккха а ба масса а промышленни а, юртбоахама а белхий говзалаш йолаш бола нах. Вай сихха тӀехьа кхеергъя воай Нохч-ГӀалгӀай Республика хьалхалаттача республикашта. Вай балха тӀехь воай низ а, хьинар а кходергдац. Вай доккхийдарца болх бергба, цӀаккха а кӀаьд лург дац вай республика хозъеш, къоагош дӀаоттаярна. Вай дергда цӀеноw, йогӀаргья бешамаш.

Вай гӀайгӀа еш, вай дахар тоадеш Коммунистически парти я. Советски правительствос а воашка беча кхайкхама жоп а луш балха, тӀех толамаш дахарца хьалха гӀоргда вай.

Р. ДАДУЕВА.

Белхаш дика ду

Шой мехка цӀаухаш бола гӀалгӀай белха тӀа а фусамашка дӀатарбарна дика белхаш дӀакхухь Наьсарен районе.

Цу районе цӀабеххача гӀалгӀаях дуккхах бараш белхаш деш а ба, хӀаьта беррига цӀабаьхка гӀалгӀай къахьегамхой фусамашка дӀатарбаьб.

ХӀанзале цига промышленни предприятешка а учреждешка а белхаш деш ба 427 саг, хӀаьта колхозашкеи совхозашкеи белхаш деш 2678 саг ва. Балха бахача дуккхача а гӀалгӀаша шоай декхараш кхоачашдарна доккхий толамаш боах. Иштта дика белхаш дарца белгалбаьнна ба «Назрановский» цӀы йолча совхоза болхлой Котиев Салман а, Котиева Роза а, Хашагульгова а, Котикова Марем, Ведзижева Золдасхан а, ГаздиевгӀар а, комбайнераш бола ХамхоевгӀар'а иштта кхыбараш а.

Совхозашка белхаш деш болча гӀалгӀай къахьегамхоша дика дӀахьо гуйран ялаташ чудерзора белхаш.

А. МАЛЬСАГОВ.

Ялат чудерзадара сухал бу

Гуйран ялаташ чудерзадара белхаш дика дӀахьош, я «Назрановский» цӀы йолча совхоза Яндарерча отделенен болхлой коллектив. Сийлахь-боккхача Октябра 40 шу дизара сийна яхье баьхкача цу отделенен болхлоша шоай белха нормаш кхоачаш а тӀехкхоачаш а ю.

Диъ-пхе ден 645 гектара тӀара ялат чудерзадаь баьлар цу отделенен болхлой. Дика белхаш деш я комбайнер волча Яковлева агрегат. Цхьа дезал санна барт а болаш Яковлевца белхаш деш ба штурвальни вола гӀалгӀа Ажигов а, трактористаш бола Хашагульгов а, Барахоев Ӏабдурахьман а.

Царел тӀехьа ца бусаш шоай белхаш дика кхоачашдарца болх беш я комбайнера Хамхоев Юсупа агрегата коллектив а. Цу коллективаца ба штурвальни Хамхоев Темарсолта, трактористаш Хамхоев Махьмад, Хамхоев Табо. Цу вежарий агрегато диъ дийнахьа хьекха даьккхар «С-6» яхача комбайнаца 117 гектара тӀара кӀа.

А. МАЛЬСАГОВ.

57 миллион, пунт совгӀа ялат— паччахьалкхенна

Краснодар. Ялат чуэцара а паччахьалкхенна ялат дӀадалара а беш бола сухал ди-тӀехь совгӀ боал, болх дикагӀа бу. 10-ча июле Кубано 57 миллион пунт совгӀ ялат дӀаденнад паччахьалкхенна. Балхаш дика вӀаштӀехьа дахаро, эца беззача тайпара машинех пайда эцаро, хьалхагӀа хьекха Ӏо а дуллаш ялат чуэцилга доаржадаро тоаро хилийтай ялат кийчъделга сихде. Дийнахь—бус паччахьалкхенна дӀалуш дола ялат 6 миллиони 300 эзари пунктага кхаьчад. Июль бетта шоллагӀа пятидневках заготпункташка 28 милион пунт ялат дӀаденнад. Ялат дӀаозаш хӀара денна болх беш кердача городашкара яхийта 3 эзар автомашин я.

Ялат дӀадаларна йола паччахьалкхен планаш ханал хьалха кхоачашъяьй Кореновски, Тимашевски, Тбилисски, Северски, Абински районашкарча колхозашеи совхозашеи.

Балхаш чакхдаха хьалхархой хьокхамца

Октябра сийна социалистически яхье а бенна, шоай кхашкара ялаташ чуэцарна а паччахьалкхенна ялат дӀадаларна а доккхий толамаш даьхад Долакоарча МТС-а чулоацаш йолча Ленина цӀерагӀча а Калинина цӀерагӀча а колхозий колхозхоша.

Уж тахана рча денга ялаташ чуийцa а паччахьалкхена доагӀар дӀаденна а баьннаб.

Ши ший колхоза кхашка бӀаьстан лоа дӀадаьлча денз кӀирденна балхаш доладелар. Къаьстта дика болх бир хӀанз дукха ха йоацаш Казахстанерей Киргизереи цӀабаьхкача гӀалгӀай кхалнаха.

Цу тайпара хьалха латтача колхозхой хьокхамца болх бе беза кхычар а.

Къона болхло Богатырев Мухьмад Белха тӀа лакхера толамаш дахарца белгалваьнна ва СурхотӀарча «Назрановски совхоза» отделенен оасар деча бригада болхло н. Богатырев Мухьмад.
Июнь бетта хьалхарча деношка цӀавера Мухьмад Казахстанера. 10-ча класса дешархо а волаш. ЦӀа вена дукха ха ялалехь балха а ваха, бригадира шийга аьчнар а деш балха воал Мухьмад.
Оасар деча бригаде хӀара денна 200—250% балха нормаш тӀехкхоачашью нов. Богатыревс. — Тха кагийча наха юкъе дика белхаш дарца белгалбаьнна ба къона болхлой Н. А. Богатырев а Точиев а. Цар санна белхаш де деза кхыча, цхьаболча, лерттӀа белхаш хьакара ца лаьцача кагийча наха, — аьлар отделенен управляющи волча н. Белхароевс.
Сурта тӀа: Н. Богатырев Мухьмад.
Плиева И. Фото.

Керда вӀашахъехка колхозаш

Казахстанера а Киргизера а Нохч-ГӀалгӀай АССР-ча Ножай-Юртовски районе цӀабаьхкача тайп-тайпара профессеш йолча нохчаша лаьрхӀар керда колхоз йилла. Ичичали яхача юрта бӀаь совх саг гул а венна колхоз йиллара хьакъехьа собрани йир. Райисполкома председатель хьалхара дош аьнна ваьлча, массава а раьза волаш колхоз юллалга, тоадир. Кердача колхоза колхозникаш а шоай колхозах тиллар Советски Союза Турпалхочун Нурадилова Ханпаши цӀи.

Хьалхарча полевой бригада кулгал де колхозникаша оттавир Комсомолец вола Тимаров Пахруддин. 27 саг волаш йолча цун бригадо оасарах йикъа латтача хьажкӀий 3,5 га цӀенъйир. Дика оасар дарца белгалбаьннаб хӀара денна 0,8 га оасар деш хинна мехкарий, н.н. Сулейманова Цацеи, Зуева Аламати, Ахмадовеи.

Керда йиллача Ленина цӀерах йолча колхозе хьаьнал болх беш ба Комсомольцаш бола мари сесаги Масаев Висади Жовжани, Мусаев Ахьмад, Ахмархажиев Темир - хьажа. Цар 7 дийнахь, 1,5 га хьажкӀиш цӀенъяьй.

Ленина колхоза комсомольски организацен секретара нов. Расуловас кулгал деча комсомольцийи кагийча наьхен бригадо доакъар Ӏалашдеча доккхий толамаш даьхад. Цу бригаде болх бераша хӀара денна нормаш кхоачашйора, цхьаболча комсомольцаша, масала, Эвтарбиев Элмарзаси, Буцуев Башираи, Долушев Султанеи цаӀ ах а шиъ а нормаш кхоачашъйора.

СалоӀача хана колхозникашта газеташ дешаш ва агроном вола н. Зелимханов Саьлмарза. ССКП ЦК-а июнски соцама жоп а луш, 10-ча июле вӀашагӀкхийттача Ножай-юртарча района комсомольский актива къамаьлаш даьча комсомольцаша районерча комсомольцашка кхайкарал а даьд, хьайбашта доакъар Ӏалашдеи, ца доадеш ялат чуэцеи, цӀабаьхкача нохчашта цӀенош хьалде новкъостал деи тӀа ийцад.

ЧАГАЕВ Б.,
ВЛКСМ-а обкома инструктор.

ЦӀермашинаш малхбоалехьа йолх

Шолжа-ГӀали тӀарча станцен машинанаькъаш тӀа яьссача вагоний маршрут латт. Укх деношка из моттиг геттар дукха нах болаш хургъя.

ВЛКСМ ЦК-с дехар дарах Нохч-гӀалгӀай республикера кагий патриоташ Чкаловски областерча кердача кхашкара ялат чуэца болх.

Шолжа - ГӀали машинанаькъахоша дукха къахьийгар, дӀаюха лелаш йола состав кагийча наха вӀашахйоллаш.

ХӀара вагон цу бӀаьхача наькъа массанахьа а чӀоагӀа хьожаш кийчъяь яр.

Цу маршрутаца лораши тикеи чу йолаш къаьстта кийчъяь вагон я. Составаца вагон-ледник а йода.

Даьхенна хьалишка шоай патриотически декхар кхоачаш де, мехка масса а миӀингера кагийча патриотий маршрут ух цу кердача кхашка.

Ялат чуэца болха Кабардино - Балкарский кагийнах тӀа а багӀаш дӀаяхар цӀермашин, 12-ча июле Шолжа-ГӀали машинанаькъа отделене гӀолла. Гудермессерча машиниста нов. Рязанцевс ший тепловозаца из дӀайигар Прохладнера.

Цо дӀакхоачадир маршрут Ишерске графикал цхьа сахьат хьалха. Уккхазар дӀаволавенна Червленни — узловой станце дӀакхоаччаш машиниста, Мясоковски яхача диспетчера новкъостал а деш, 30 минут дӀакхача везача ханал хьалха дӀакхаьчар.

Духхьал цу гӀулакха лаьрхӀа йодача цӀермашина машинист Червлени-узловой станце болх дӀаэца тепловоз тӀа барга хьежаш вар.

ОСМИЕВ

ЗОЛДУСХАН

(Дувцар)

(Юхедисар)

Ши кӀира совгӀа ха яр Хамсат сецца матта йиса Юрта лорал деш йола эрсий йоӀ Мария Степановна хӀара денна йоагӀар Хамсатага хьажа. Ма дог лазаш дар-кха цо тоха кулг! Ма дог хьоасташ, дега тоам беш дар-кха цо оала дош! Золдусхана чӀоагӀа сашорта доалар лор йоагӀаш яйча. ЦӀендаь лазар дӀа а даьккха цунна ший нана ерзае могарг хиларах дог тийша яр из. Цхьабакъда, тӀа-тӀа халагӀа хиле мара, лазара дикагӀа хулаш яцар Хамсат.

Цкъаза, унхочоа эшаш дола гӀулакх ше даь яьнначул тӀехьагӀ а, тоъал ха дӀахьора Мария Степановнас Золдусханаца а, матта уллача цун наьнаца а хабар дувцаш ягӀаш. Деш дола къамаьл массаза а лорий балхах лаьце хулар. Цо яхачох, укх дерригача дунен тӀа бацар лорийбар санна наха эшаш болх.

— Вай мехка йишъя масса волча сагага а шийна дикагӀа хетташ йола говзал Ӏомае а, къахьегача наха пайданагӀа бола болх лалабе а, — оалар цо. — Дика балхаш дукха да. Ма низ кхоачаш ва-кха советски саг! БӀаь шерашкахь, михо шершаеш, гӀомара аренаш яьдала сийна сомий бешамаш кхеллай. Наха эшшача моттигашка фордаш дехкад. Данман иххача гӀолла дӀа ца а ухийташ, доккхийча хий хьоарсамаш сага эшшача оагӀорахьа лестаду. Эзараш хиллал болча наха хьалхара шийна цхьаннена болх бе могаш йола машинаш яьй. Ткъаь иттаз а кхы совгӀ а вӀаштӀара даь бӀарг ма кхоачча лакха цӀенош ду. Къахьегача сага вахар аттагӀа хулийташ бола низ хьабу электростанцеш ехк... Уж дерригаш а хьадер советски сагва.

— Бакъда, — оалар цо дӀахо, — сона сайна-м эггара дикагӀа лорий болх хет Нах боабеш, царга Ӏазап озийташ дола лазараш эшадарал, наха юкъера сецца уж дӀадахарал дезагӀа фу хургда! Из ха кастта хургйолга бакъда»...

Унхочоа эшаш йола молхаш а яле, цун йиӀига а сашорта доаккхаш хоза къамаьл а дийя, Золдусхана, из хьоастача хьисапе, боча балам тӀа кулг а дилле, къахетаме цунна бӀара а хьаже яьле дӀайодар Мария Степановна.

«Укх дунен тӀа бий-теш лорийчул дикагӀа, из миссел наха никъа боалаш болх? — аьле хеталора Золдусхана мелла ше зӀамига яле а. — Унхочун а, цох дог лазаш мел болча наьха а сашорта даккха йиш хилара л дикагӀа фу хургда. Ираз яӀ хьа, Мария Степановна!» Цох хьогаш, из дукха езаш хьежача бӀаргашца накъа йоаккхар лор, ялх класс мара ше йисте яьккха еце а, лорий балхага безам баха йолча Золдусхана.

Тахан эггара саготагӀарча дийнахь Мария Степановна а енаяцар— из ший балха гӀулакха районе яха цӀагӀа яцар. ХӀанзолца мел хиннарел а унзарагӀа долча таханарча дийнахь Золдусхан цхьаь йисаяр халача лазаро са тем боабаь хьувзача ший наьнаца.

Даь-цӀаьшкахьара хинна а, маьрцӀаьшкахьара хинна а цхьаккха гаргара саг вацар Хамсата юхе гӀолла вахаш.

Гаьнарча вешел юхера лоалахо тол, яха, хьалкъан кица-ниса кица да. Каст-каста чуэтте Хамсатарна фу эш хьожаш, цӀагӀа гӀолла кулг тохаш яр хьалхашкахьа яха цар лоалахо, казахий йоккха саг Куляш. Ший несийцен виӀий йиӀигаца Сонецеи яхар Куляш. Ди юккъа йоагӀар Куляш Ӏуйрийна ше етт бийттача Хамсатарна шурий чами бахьаш, е Сони яйтар.

КӀира совгӀа ха яр дуача хӀаман чам байна, цхьаккха хӀама ца дуаш Хамсат йола. Ӏажаца ший безам хилар хайтадар цо, цхьабакъда, фунах дича а Ӏаж ба моттиг яцар. Из ха а хайна, кхы цун а цӀы ца йоаккхаш Ӏийра из.

— ЙиӀиг, хьовкхал хий! — яхаш, ше матта йисача хана денз даиман хига кхайкар нана. Тахан кхыметтел хига а кхайкацар. Хий а дусаш латтар цох.

Гурахь хьажкӀаш чуэцача хана асарах деттарах эттӀа кулгаш санна, дегӀацар йӀовхал йоккха хиларах докъаденна ииттӀа дар бос баха дола наьна бордаш. Уж дошаде гӀерташ, даиман церган хьеккхар цо царех. БӀаргий голаши мочхала тӀехкаши тӀаяьннаяр, бӀаргаш кӀоартгга чукхийттадар ногӀараш, кӀурз хьаьрцача санна, Ӏаьржденнадар. Золдусхан кхераенна, вӀалла саца моттиг йоацаш, сахьувзаш яр.

ДукхагӀа йолча хана бужабаь хулар наьна ши бӀарг. Каст-каста кхайкайора, хӀаьта кхайкаьча хана геттара сабӀарзлора, ДегӀа тӀа хьоцар тохар. Нанас бӀаргаш хьалекхача хана, уж кхала доахкаш санна хеталора Золдусхана.

— Нани, хӀама эший хьона? — хоаттар цо, наьнах сов чӀоагӀа къахетарах, бе делла саго Ӏувдаш санна, дог а лазаш. — Хий маргдий Ӏа? Хий да аз хьона?

Халла бӀаргий ногӀараш хьал а эйдаь, кӀиръенна йиӀига бӀарахьежар нана. БӀаргех даьнна мела хий, уж сов чӀоагӀа чукхийтта хиларах кхы даха моттиг а йоацаш, бӀаргий кӀоагашка Ӏайнадар.

— Маргдий Ӏа, нани, хий? — хьаттар Золдусхана юха а дог чӀахкарах бордаш оза а денна.

— А, эшац, нани яларг! — аьлар нанас, низткъа мара хьа ца хозаш, шорттига. Сихха-сиха ювхьаш хала са а доахаш, йиӀига бӀарахьежаш уллаш цхьа ха яьккхар. Золдусхан елхар.

— Хьаелла, ва нани хьа яларг, сона юххе... Ишта согата хӀаний хьо? — аьлар нанас, беррига низ ураоттабаь, фоартанга гӀолла ший гӀийла кулгаш тайса, йиӀиг шийна ӀотӀа а эза. ТӀаккха бехача низаца кертах, кулгех, батах цунна барташ даха йолаелар нана. ЖагӀ санна бӀаргех Ӏоухача хиво йошаяьяр Золдусхана басилгаш, хьаингашта яхаяр.

— Фу дергда аз, ва са нани? Хьанга кхайкаргьа со?

— Елха ма елха, йиӀиг! — аьлар нанас, шийна ӀотӀа йийрза латтача Золдусхана кертах кулг а хьекхаш. — Сона-м хӀама дергдац... Со-м укх цхьан-шин дийнахь хьагӀоттаргья... Сагот ма де... Хьо йоацар. укх дунен тӀа кхы доккхал де хӀама мича дисад са...

Наьна къамарга кӀоаг сихха-сиха чинт етташ бетталора Низ дӀа ца кхоачаш болча безача мухьах гӀерташ санна, хала дар цунна къамаьл де. ХӀаьта а каст-каста юха а сецаш, дӀахо йоахар цо:

— Дика нах ба хьона вай лоалахой. Кулг кхо ца деш, хӀама деш хилалахь. Дунен ираз... къахьегамах доал хьона. Дешалахь. Мекъалаш ца лелаеш Ӏа деше... хьайна ховргда хьона долла хӀама.

Кхы къамаьл дудаланзар цунга. «Мискинг яӀ-кха, са йиӀиг хьо! — йоахар цун дего. — Фу дергдолхьогӀ Ӏа? Со-м тахан-кхоана дӀаярг ма йий. Мискинг яӀ!»..

Цун уйлаш юкъах йитар беррига кӀай пурх а тӀауллаш хьачуяьннача Куляша. БӀаргаш вӀашка а даха, халла мара са а ца доаккхалуш улла нана а, сов дукха йийлха бӀаргаш а цӀийденна, хьаингашта а яха йишъеха хьувза Золдусхан а бӀаргаяйча Куляша хайра гӀулакх меттахьа доацилга.

— Мишта хет хьона, Хамсат? — аьнна юххе дӀатӀа а яха Куляша хьаттача, шорттига бӀаргаш хьалекхар нанас. Цхьаккха дош ала ца могаш, юха дувшадир цо уж.

— ГӀо, Зоя, тханцига ӀочугӀо хьайна, Соня йолча. — аьлар Золдусханага Куляшас. БӀаргех ухача хиво дошадаь ший йовлакх шинна кулгаца бата тӀа хьатӀа а тоӀадаь, «ва са нани, фу дергда аз!», аьнна мухь а баьнна Золдусхан араяьлар. Доллача хӀамах сакхувш уллача нанас, хӀа аьнна йиӀиг арайоллашехь а бӀаргаш хьалекхар. Цхьа хӀама ала безам болаш цо хьалъэйдаь кулгаш низ беха Ӏолийгар...

...Цхьа сахьат даьлча Куляшарцигара юха чуера Золдусхан шийна тӀехьа Соня а йолаш. ЦӀа дизза нах бар чухь. Куляша. Золдусхан ара ма яьлле а, кхайка хьабийха хиннабар уж. Ӏаббас яьси дешаш вагӀар. Цун сесаг а яр цига... Шикхоъ кхалсаг кхы а яр. Саго къамаргаш Ӏайдача мо, са а лоацаденна, дог даьттӀача санна узам а йиккха, бӀаргашка боад а кхийтта нанна юххе ӀовӀашка яхар Золдусхан. ТӀатоӀадаь бӀаргаш а долаш, доаккхаш са а доацаш уллаш яйра цунна ший нана.

Ӏаббаса сесага, Миновсе, хьа а лаьца мархӀа тоӀайир Золдусхан. Унзара гӀа дайна набарах сомаяьлча санна. елха а, йист хила а ца могаш, тувлаенна хьувзар Золдусхан. Куляш, Миновси, Соня белхаш бар.

Иштта, цу даькъаза шийлача дийнахь елар нана. Золдусханах бо хилар. Цун да Солсбик Гитлера хьоабаьча тӀем тӀа немецки фашистех латаш 1941-ча шера вийнавар. ХӀанз нана а, лоа ше санна кӀай киси тӀа а тесса, дунен тӀа кхы йист хургйоацаш, енна уллар. Воша вацар. Юша яцар.

Из бийса Золдусхана Куляшарцига яьккхар. ШоллагӀа ди миха Ӏимад йоацаш а малх хьежаш а дар, бакъда, хьежача маьлхо луш йӀовхал яцар. Жовхьара буртилгаш санна, севаш къегар лай тӀехен тӀа. Когашта кӀалха лоа цӀувзар. Гаьна йоллашехь а шаьра хьахозар цхьан зӀамигача саго юхь а лаьца хьайоалаеча, йол а чууллаш йолча, соалозо цӀувзаду лоа. Из соалоз ена наӀар тӀа хьаэттар. Ӏаббас а юкъе волаш болча къонахаша, цӀеча ферта тӀа а йилла, ювргӀ а тӀатесса араера Хамсат, соалоза дӀатӀа а йилла, кашмашка дӀайихьар. Кхалнах белхар...

Из ди дагадохийтар Золдусхана наьна сурато. ХӀанз, беззача балхах а кхийна, сапаргӀата сийрдача цӀагӀа наьна сурата бӀара а хьежаш ягӀача хана, Золдусхан тӀанг аьнна дог хьалдиза я, цхьаккха оамал боацаш йисаркха со, аьнна, хетаденнача цу шийлача дийнахь ший са дӀох деш хиннача лоалахошта, дас-нанас санна, мел эшачунца Ӏалашъеш, массаза а ше хьогаш хинна лорий дешар а дешийта адамашта накъайоалаш саг яь ше хьаоттаяьча Советски Ӏаьдала, Коммунистически партена оалача дӀайхача баркалах.

Хь. МУТАЛИЕВ

Юхатохар

(Поэман юхь)

Делкъел тӀехье
Маьлхо ахкан йӀовхал
Озабезам боацаш
Нийса екъ
КӀаьдвенначоа,
Хьоасташ,
Низ чуботтал
Тоам беш,
Малхкхетера мух а хьекх.
Са юртахой кулгий
Боча хозне —
Ӏажий, кхорий
Хьийкъаь бешамаш
ТӀаувзаш я наькъахо
Шоай цу Ӏийне,
Царна шортта
Тоам бе йиш йолаш.
Гаьнна арахь лийнна
Хьо цӀа воагӀе,
Юрта ваьлча,
Хьо паргӀата воалл.
Юртахоша
ЛоархӀ шоай юртах чӀоагӀе,
Юртахой са
Шоай ков-картах доалл.
Бераш,
Шолжа-атагӀ ловзаш,
лувчаш,
Дегаш Ӏаббал
Шоай сакъердаш да.
Сакъердама тӀера дола
бераш
Маьлха деноех
Шоай дорх йоаккхаш да.
Юрта — сабар.
Наггахь дай кӀалхара
Цкъаза мозо готдаь жӀали
Ӏах.
Довне йоацаш,
Са юрт ший машаре,
Наьха са ца дуаш,
Таккхал ях.
Арахь гаьнна лийнна
Хьо цӀа воагӀе,
Юрта ваьлча,
Хьо паргӀата воалл.
Юртахоша
ЛоархӀ шоай юртах чӀоагӀе,
Юртахой са
Шоай ков-картах доалл.
Сона войтал,
Сога хьовкхал къонах,
Ший ков-картах
Са ца доаллаш вар!
Ноаной кер чур
Бувлац иштта во нах,
Нагахь баьлча,
Дегза уж хургбар.
Коара хӀара караз
Да цар боча,
Боча ба цар
Беша багӀа боал.
Ший хьоцарах.
Хинна, Ӏайна долча
ХӀамах доккхал делга
Сага йоалл.
Укхаз баьхаб цар даьй
ТаӀаь, баьде,
Укхаз кхихьаьй
Цар къонало йорт.
Нагахь моастагӀ воле
Ший сий доаде,
Яла кийчча яьхай
Ер са юрт.

ГIалгIай хьехархой курсашка

Вай езача партеи правительствоси Нохч-ГIалгIай мохк юхаметтаоттабарах яьча решенеш тIа белгалдаьккха да, кхыча къамий яр санна, нохчийи гIалгIайи культура лакхъярнаде дезаш мел дола гIулакх. Цу гIулакхашта юкъе боккха лоархIам болаш да гIалгIай школешка наьна меттал хьехаргдола хьехархой кийчбар.

Июнь бетта юкъе денз болх беш я Шолжа-ГIали тIарча хьехархой говзал совъйоаккхача институто хьайила шин бетта деша дезаш йола нохчийи гIалгIайи хьехархой курсаш.

Хьехархой професси дукха езаш вола 36 саг вагIа гIалгIай группе. Царна юкъе ба хьалхагI белхаш даь къаьна хьехархой а, юкъера школеш яьха кагий нах а, гIалгIай къона ши йоI а.

Доккхий а бехктоккаме а декхараш да курсанташта хьалхашка латтараш-касттача заман чухь хьехархочоа ханза даргдоаца керттера хIамаш Iоамаде деза цар. Эггира халах ба къонача кагийча наха наьна мотт.

Шоашта ма-могга халонаш а ха а ца къовсаш дика дешаш ба курсанташ. Кагийча наха юкъе къаьстта дика дешарца а бакъахь леларца а белгалбаьннаб Барахоев Заьлмхеи, Мухьмади, Цицкиев Махьмад-Башири, Котиев Исропили, Хамхоеви, Плиев Амири, Евлоев Мухьмади, Гойгов Ахьмади, Местоев Iийсаи, Тутаев Салмани, Албогачиев Iийсаи, ужжа мо кхыбараши.

Сий долаш а къаман дукха езаш йола хьехархочун професси а, къаьстта наьна мотт а Iомадарна кагийча наха чIоагIа новкъостал ду къаьнарча, курсанташта безаш а, цар лоархIаш а болча хьехархоша н. н. Мальсагов Юнасеи Гайтукиев Хьусенеи, Бехоев Абдурахьманеи, Ужахов Iумареи, Картоев Iаьласи.

Буро тIара хьехархой училище яьккха шовзткъеи шийтт шу даьнна, Мальсагов Юнас 1929 шера денз хьехархочун белхаш деш хиннав. Шийгара говзал кагийча хьехархошта дIа а луш, дуккхача шерашка болх бе лаьрхIа ва Юнас.

— ЧIоагIа сий долаш я хьехархой професси — вай Даьхенна а советски халкъана а эшаш йола тIехье кхею цар. Дукха ба, доккхача гIулакхашка а болаш аз хьийха кагий нах,— яхаш дувц Юнаса.

Дешарах дика кхеташ а курсанташа сий деш а я гIалгIай къона йоI, Безгиева АртагIа Лейла. Доккха сийлахь гIулакх да Лейлас кара эцар, къаманна езаш а говза а хьехархо хургъя цох.— Дукха еза сона хьехархочун професси, курсаш яьха ца Iеш, хьехархой институте заочно дешаргда аз,— йоах Лейлас. Хьехархой курсашка деша вагIа 36 саг курсаш яьхачул тIехьагI хьехархой училище а институте а заочно деша ховшаргболаш ба.

Курсий заведуюши йолча республикерча хьехархой говзал совйоккхача института болхлочо нов. Борова Любас курсий хьакъехьа дийцар: «Оаха лаьрхIадар гIалгIай ши группа вIашахтоха. Республикан дешара управленеи районерча дешара отделайи мелал бахьан долаш шоллагI йола группа вIашаххийттаяц. Цхьаькха группа кийч ца йой гIалгIай школешта кхоачам билла хургбац хьехархой. Гаьна даккха йиш йолаш дац из гIулакх — дешара шу доладала дукха ха йисаяц».

Укх шера цхьоалагIча сентябра школай самукъача, сийрдача классашка гIалгIай дешархоша дIадоладергда шоай дешар. ГIалгIай дешархошта а, цар даьшта а, хьехархошта а доккха дика хетар да из.

Хь. ГАЛАЕВ.

Хьехархой курсашка. ГIалгIай группе урока тIа. И. Плиева сурт.

Реакционераша лехараштa духьал

Мот-а генеральни конференцен 40-гIа сессен итогех)

Июнь бетта Женеве хилар къахьегамах йолча дунен организацен (МОТ) Генеральни конференцен 40-гIа сесси. 1919-ча шера вIашагIъеллача цу организацех 1946-ча шера денз ВIашагIкхийттача Къамий Организацен специализированни учреждени хилар. МОТ-а уставас де лерхIача кертера дарех да бе болх боацаш хиларца лоаттабу къовсам, къахьегаман хьалаш тоадар, иштта кхы дараш а.

МОТ-а Генеральни конференцен 40-ча сессе кертера дийцараш дар автомотизацен (хьожаш саг воацаш машинаш лелаю говзал) проблемехи, низах бейтача къахьегама дешахи йола докладаш. Цул совх, цхьайолча делегацеша шоай резолюцей проекташка сессе дувца оттадир кхыдола дешаш а.

Дерригача адамашта дага къувлар цахьоадеш мишта дутаргдар сессен делегаташа. Къахьегамах йолча дунен организацен устава тIа де лерхIаш кхайкадеча дикай котало хургъя машара гIулакх тоадаларга хьежжа.

Цхьабакъда, конференцес баьча белхага хьежача гуш да, цхьабола цун доакъашхой иштта уйла йолаш ца хилар. Герз хьадарна духьал доккхий къамаьлаш а деш, МОТ-ас герз хьалдарна духьал практически де йиш йолчоа духьалара гIулакхаш леладу цар.

Нах безара цIенча уйлаша лелаеча советски делегацес, хьалхах хиннача сессе санна, ядерни герз тохкалга дIадаккха аьнна, из дош дерригa герзаш дIадахара хьалхара гIа хиларах тарра, ший резолюцен проект сессе ювца оттайир. США-ан, Англен, Францен, Канадан делегаташа, МОТ низ чIоагIа а бокъо йолаш а яц машара дешай гIулакхах яхаш, цхьацца бахьанаш а увттадеш, шоашта могар дора советски предложенен чулоацам бохабе гIерташ. Цар дийцараша резолюцен проект толхайир. Цар мадарра хьахьекхар тIема кхерам дIабаккха, дIахо герз хьалдар соцаде, мехкашта юкъе латта цатоамий кхохкам дIабакха мала гIерт.

Хьалхах хиннача сессе дукхача мехкий профсоюзни делегаташа ювца юкъе йихьаяр производствон автоматизаци сихлуш хиларах хулача социальни хувцамашка МОТ хьажа еза яха предложени. Шийовла боацаш яцар из предложени. ХIана аьлча, капиталистически мехкашка автоматизацес нах балхара дIабоах, бе болх боацарий эскар дебаду. Масала, 1953 шера США болх булуча нахах 2,8 процент бе болх боацаш хиннабале, 1956-гIа шу йисте доалаш 4 процент бар бе болхбоацаш.

Къахьегамах йолча дунен бюрон (МБТ) генеральни директоро Давид Морсас яь информационни доклад автоматизацен дош дувцаш яр. Доклад яьр аланза валанзар тайп-тайпарча социально-экономически системаш йолча мехкашка промышленностерча прогрессан результаташ тайптайпара хиларах. Цо белгалдир «дуккханахь производствон автоматизаци яь йоллашехь, масала, СССР-е болхлойи гIулакхера нахи 1951 шера денз 1955 шерага кхаччалца йолча хана 9,5 миллион саг дукхах хиннаб», аьнна. Социалистически лагера мехкашка автоматизацес промышленностерча кхыча технически говзалаш тоаярна къахьегама хьал тоадара йоккхий перспективаш (тIехьа тIадоагIар гайтар) хьаел, къахьегамах боала пайда лакхбу, балхатIа йоккха ха лоацъю. Духхьал цу хьакъехь кийчдаь да ССКП XX-ча съезда директиваша (декхараша) СССР-е белха ди 7 сахьата хургдолаш лоацделга оттадаьр. Капиталистически производстве автоматизаци белха ди лоацде гIерташ яц, къахьегам кхохкабалийта, совбаккха гIерташ мара.

Конференцес цхьа барт а болаш чIоагIдир низах къахьегийталга дIадаккхар. Из дош ший истори долаш да. Хьалха дIаяхача сессешка, низах байтача белха дош дувцача хана, США-н, Англен, Голландеи, кхы цхьадолча мехкий правительственни делегацеш гIийртар конференцен трибунах социалистически лагера мехкех элдит дувца моттиг е. ДIадахача шера хиннача сессе низах байтача белха дош дувцаш яьча МОТ-а специальни комиссен доклада тIа кIезга дацар Советски Союзахи халкъий демократен мехкехи дувцаш Iотбаккхараши доацараши. Цхьабакъда цу мехкашта юкъера юкъ-моттиг толхае гIертараштa тIехь яханзар конференци. Реакционераша лехараштa духьал а этта, дIадахача шера хиннача сессен дакъалацархоша низах байтача белхах йолча проектана юкъе дахийта деза аьнна чIоагIдир, низах болх байталга дIадоккхаш санна, дIадаккха деза забастовка еча юкъе хиларах, къамах, расах, социальни хьалага хьежжа хиларах, лелабеча дынах дувзаденна бокъо йохаеш ду таIзараш а. ХIанз хиннача сессес оттаяьча низах болх байталга дIадаккхарах йола керда конвенци къахьегамах йолча дунен организаце баьхкача прогрессивни наьха котало йола бакъдар да.

20 шу хьалхах денз МОТ-ас оттаяь я 40 сахьата белха кIира оттадарах йола конвенци. Цхьабакъда, практически цу хьакъехь даь цхьаккха хIама-м дац. Англе, официальни хьахойтачох, хIанз белха кIира 48,8. Сахьат да, хIаьта боккъал дар аьлча 60—65 сахьата кхоач из. Из конвенци хIанзолца хьа ратифицировать (паччахьалкхено лелаянза яр йоацаш чIоагIъяь) яьяц СССР-еи Керда Зеландеи мара. ХIанз хиннача сессе Инден, Чехословакен, Англен, Францен кхы дуккхача а мехкий профсоюзий викалаша юха а хьалъэйдаьдар из чIоагIа лоархIамера дош. ХIанз хулча сессен повестка тIа дохийталга дIадийхадар цар белха ха лоацъяра дош, конференцес дерригача дунен тIа мегаргйола конвенци а кийчъергйолаш. Советски профсоюзий викало, цар даь къамаьлаш къоабал а деш, аьлар кхувш доагIача берий белха дош юкъе дахьа деза, цар белха ди 4—6 сахьата мара дIаьха а хург доацаш, цунах царна диззача белха денах доагIар лургдолаш.

ЛоархIаме моттиг дIалаьцаяр сессе профсоюзий лоIаман дешо. Дукха ха йоацащаш МОТ-а специальни комиссес массеоагIорахь техкар тайптайпарча мехкий профсоюзий хьал. Комиссен выводаш Iалаьмате сатем боабеш яр. Цох гучадаьлар, дукхача мехкашка вIашагIкхийттача профсоюзий бокъонаш йохаеш, цар деятельность телхаеш уж паччахьалкхений контрола кIал лоаттаеш дола законаш леладеш хилар. Масоала, иштта да США лела Тафта-Хартли яха «къахьегамхоштеи уж балха хьайибераштеи юкъерча гIулакхех» дола закон. 55 мехкашка забастовкаш ярна йола къахьегамхой бакъонаш хедаю.

Профсоюзашта духьалар законаш цхьаккха а тайпара нийслуш дац ший хана духьала профсоюзий бокъонаш лораярах къахьегама Дунен мехкашта юкъерча организацес хьаяьча конвенцеца. Цхьадолча мехкашка, масала, США, хIанза а ратификаци яь яц цунна. Кхычар, масала, Францес, ше из хьатIаийца яле а, цо де яхараш дац.

Советски делегацес сессе ювца оттаяьй, профсоюзашта духьалара законаш дIадахара, США-аи иштта кхыдола мехкаши профсоюзашта мукъале ярнеи коллективни договораш де бокъо ярнеи тIахьехаш йола резолюцен проект. ДукхагIчар советски резолюци тIаийцар.

Сессес лоархIам боллаш дийцар къахьегамеи безопасностан техникани гIулакхаш тоадарах. Польски профсоюзий викалас дукхача капиталистически мехкашка горнорудни промышленносте болх бе чIоагIа хала хилар а дийца, дукха ха йоацаш белгийски шахташка хинна катастрофа дага а йохийта, МОТ-а Административни советага предложени йир цо, кийч а яь укх юххерча хана хулча сессе горнякаша кхерам боацаш къахьегаргдолаш йола вопрос оттаярна. Конференцес польски делегато яь предложени раьза хинна тIаийцар.

ХIаьта, йоккха котало ялар хилар, хьабаьнна раса, цIокан бос, къам, бувца мотти лелабудын, маIа е кхал саг хилари, политически тешам, профсоюзе ва вац и. кх. дI. дараш къеста а деш дискриминаци къахьегамхой бокъо йизза ца латтарна духьала конвенден проект тIаэцар. Из соцам лоархIам болаш ба предпринимателаша (нах балха дIайийбеш бола бIаьхий нах) дискриминаци ярах шоашта тIех пайда боахаш долча колониальнии шоай мукъа доацчеи мехкашка бахка къахьегамхошта. Масала, ховш да Къилбседан Родезе африканцаша хьийгача къих ийдеш дола алапий европейцаша ийдечул 15—20-за кIезигах хилар.

Конференцес дунен мехкашта юкъерча конвенцен тайпара вIаштехьадаьккхар 1956 шера сессе, тIа кийчъяь йола тайпаш долаш баха а бахаш шоаш бахача мехкашка кхыча къамел кIезигагIа а болаш болча туземни наьха бокъо лораяр. Къайле йолаш дац цхьадолча капиталистически мехкашка кIал даьхача къамий, масала, ВIашагIтехача Штаташка индейций бахара-лелара гIулакхa хьал уж дайна дIадаргдолаш оттадаь долга. Конференце тIаийцача конвенцес лоархI хьалха а цига даьхача зIамигача къамашта цу мехкашка дахача доккхийча къамашта луш йола социальни, экономически культурнии гIулакхаш леладара бокъо ялар. Белгал ца доккхаш дита йиш яц из конвенци тIаэцарна Iарбий а азиатски дукхача мехкий а викалаша хьа а лоацаш керттера де дезар даьр социалистически паччахьалкхенаш хинналга.

МОТ-а Генеральни конференцен 40-ча сессен балха лоархIам беш ца дувцаш тIехзала мегаргвац США правительственни делегацена гонахьа кхоталуш «шийла тIом» дIахобахьар дезаш хинначар дувца дезача кертерча гIулакхаш тIара цкъа яьккха ца Iеш уйла тIера яхарна. Дунен мехкаш барт тайна цхьана дахарна тIаэцаш дола лоархIаме соцамаш тIа ца эцийта гIерташ уж юхасовцацар социализман мехкашта духьала доацар дийцача а.

Чанкайшистски кликан викал ший бокъонех ваккха цхьаккха хIама дац яхаш, реакционераша тIаэцанзар Китайски Халкъан Республика МОТ членашта юкъе хьаэцара предложени. Плантацешка къахьегара хьалаш дувцаш США-и иштта кхыдолча капиталистически мехкашкеи плантацешка леладу бокъо йоцараш дувцарах советски викал дIахо дош ца луш соцавир.

Къаьстта лоа цалуш яр Венгерски халкъа Республикан делегацена духьал яьккха хинна провокаци. Реакционни пропагандо дувцачох чIоагIале а лувцаш, США-н викалаш керте латтача, предпринимателей группо дIадехар венгерски депутаташ бокъонех баха яхаш. Из хIама царна карагI даьлар Венгрерча къахьегамхой а предприятей а кулгалдархоша бахкийтача делегатий хьакъехь. Цхьабакъда, конференце дукхах бараш духьал баьлар Венгрен правительственни делегаци юкъера яккхара. Конференцен белхаш деш уж зулмане духьаленаши зенаши доллашехь, 40-ча сессена карагIдIаьннараш дика гIулакхаш лархIа йиш йолаш да. Шек валга яллац, реакционераша лехараштa духьал конференцес оттаяьча конвенцеша а рекомендацеша а капиталистически мехкарча къахьегамхошта цар шоай вахараи къахьегамаи хьал тоадарна лоаттабеча къовсама тIехьа доккха гIо дерг хиларах.

Берий кхетамца хург ма дари предпринимателашаи царна гIулакхе латтача буржуазни правительствошаи шоай лоIамах къахьегамах йолча дунен организацен соцамаш кхоачаш дергда аьлча. Цудухьа практически лоархIам цар хургба, нагахь санна капиталистически мехкашкарча къахьегамхоша уж соцамаш кхоачашдарна барт болаш бизза къовсам лоатабойя.

В. СИСНЕВ.

РЕДКОЛЛЕГИ.

Спортивни яхьа кийчлуш ба

Шолжа-ГIали тIарча наха чIоагIа дукха еза спорт, къаьстта бокс. Боксаца безам а болаш, цунах сакъердам эцаш, шоай дегIа а унахцIенон а цунах пайда эцаш дукха кагий нах ба.

Укх деношка «Сердало» корреспондент хиннав Ленина цIерах долча Дом Культуре «Нефтяник» яхача спортобщества боксерий секцес заняти еча. Секци лелаеш ва ший гIулакх дика ховш вола тренер Марсель Иванович Князькин. Заняте ухараш дукха хиларах а, хIаьта боккхача безамца кагийрхоша цу занятиех дакъалацарах а ховргда царна шоай тренер дукха везалга.

— Укх сахьате секце дакъалоацаш 87 саг ва,— аьлар нов. Князькина,з царна юкъе 1-гIа разряд йолаш 22 ва, 2-гIа а 3-гIа а разрядаш йолаш дуккха ба. Секце дакъалоацаш кагий нах, бераш, болхлой, дешархой, студенташ, эрсий, армянаш, нохчий, гIалгIай—масса оагIонгахьара тайп-тайпара нах ба. Из теркал ца деш тха масса спортсмен вежарий санна барт тайна, дисциплина чIоагIа йолаш, хIаьта шоай коллективаца куралъе йиш йолаш ва. ДоттагIал леладеш ба РСФСР кагийрхошта юкъе чемпион вола 1-разрядник Моребис а, нохчий кагий нах 1-гIа разрядаш йола н. н. Эльдерханов а, Мансуров а, иштта кхыбараш а.

Сона геттара дика хетт шоай мехка цIабаьхкача нохч-гIалгIай кагийча наха тха секце дакъалацар — йоах Князькина.

Кастта, Ленинграде хургйолча РСФСР-а боксерий яхьаца дакъалаца нов. Князькина кулгалдеча секцера харжа 10 саг вола команда я. Царна юкъе Эльдерханов, Мансуров кхыбараш а ба. ХIанз укх юхедисача деношка боксераш берригa низ тIа бахийтта кийчлуш ба.

Къамаьл чакхдоаллаш нов. Князькина аьлар:

— Берригача нохч-гIалгIай кагийрхошка а, берашка а спортивни секцешка а, хIаьта, къаьстта Советски Союзе чIоагIа лоархIаш йолча боксе а дакъалацар дехарду аз.

А. КОСТОЕВ.

XIII спартакиада

14-ча июле чакхъяьлар хIара шера хулуш йолча Шолжа-ГIали тIарча производственни коллективай XIII спартакиадана финальни яхьаш. Цхьан бетта хиннача итт тайпарча спортан яхьашца дакъа лоацаш 1500 совх физкультурник волаш 54 коллектив яр. Дахача шера хиннача спартакиаде дакъа лоацаш 3 группа мара яцар, хIаьта яхьаш 5 тайпарча спортан мара а яцар. Укх шера хиннача спартакиаде дакъалоцархой дукха хиларах царех 4 группа яьяр.

Боккха сакъердам болаш хилар легкоатлетий яхьаш. Дуккхача низ болча коллективашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар крекинг-завода спортсменаша. Царна юкъе белгалбаьлар н. н. Бордзан А., Орлов Н., Латунова иштта кхыбараш а.

XIII-ча спартакиадо гIалийчурча спортсмений говзал лакхъялар гучадаьккхар.

ЧЕРНИКОВ Н. М.

Стадиона «Динамо» бехктокхама секретарь.

ДОЗОЛ ДЕХЬАРА

Французски черносотенцаш Алжире ба

ПАРИЖ, 8-ча июле. (ТАСС). Парижерча газеташа хоам бу, дуккхача лаьттай даь инициативах Алжире хIанз гулъеш латт «Iаьржа гварди», 12—15 эзар саг волаш, аьнна. Цу «гварде» чубоагIаш Индо-Китай тIом баь салтий а, хIаьта кхыча мехкий легионацара мукъабалийта тайп-тайпарча къамий салтий а хургба. Газеташта хетарах, из «Iаьржа гварди» французски Iаьдало официально тIа а эцаргъя, цунна «официальни статут» а лургъя. «Юманите»! яхача газето дувццача тайпара «Iаьржа гварди» дуккхача лаьттай даьй инициативах гулъеш хиларо хьахьокх, цо Алжирерча калониалистий гадоахаргдолга а, хIаьта алжирски халкъан духьал беча тIема кхы дIахо а Франци юкъе чуозарг йолаш цунах герз хургдолга а.

Французски черносотенцаш колониальни система йохаш латтилга лоа ца луш, хьаьрбаьнна хьувз Алжире.

ЦIеча Лома а Маьлха а ирански обществон председателга Цун йозаллига принцессага Шамс Пехилевега

Къилбседа Иране доккха зулам мохк оагабарах хинна зе бахьан долаш шун мехка халкъага СССР-а ЦIеча Креста а ЦIеча Ахбетта а обществон Исполнительни комитета цIерах дIахойт аз тхоашта из дагахь чIоагIа новкъа долга. Зе даьннараштa долча новкъостала Исполнительни комитето шун обществона хьожадаьд 50 эзар сом. Советски ЦIеча Креста Тегеранера больница кийча я зулам даьннараштa шийна могаш дола лорий новчъостал де.

ЧIоагIа лархIарца,
Профессор Митерев,
Советски ЦIеча Креста председатель.

1957-шера 10 июль.

ИРАНЕ МОХК ОАГАБАРАХ ЗЕ ХИННАЧАРНА СОВЕТСКИ СОЮЗО ДАЬ ГIО

Советски Социалистически республикай Кхыча мехкашцарна гIулакхий Министарга господин Громыкага.

Москва.

1957-ча шера 9-ча июле хьа сийлено яйта зIы хьаккхьачай. Дега тIера баркал оал аз Советски Социалистически Республикай халкъа а правительствона а цIерах Ирана къилбаседе мохк оагабарах нах бoврца а материальни зе хиларца хатар даларах хала хеташ шо хиларах.

Шахиншахски правительствон а Ирана халкъа а цIерах тхо дагадохарах а, тха саготo ярах а баркал дIаэцар дех аз.

Д-р Али Голи Ардалан, кхыча мехкашкарча гIулакхий Министр.
ТЕГЕРАН.

Ирана чурча гIуланхашта кхычамехкий юкъегIортар

Тегеран, 9-ча июле. (ТАСС). «Фердоуси» яхача журнало яьзду, тIехьарча хана этта Ирананеи Советски Союзанеи юкъерча гIулакхий тоадалара а, хIаьта Москваси Тегеранеи уж ши мохк гаргабоалабе лелаеча политико а малхбузехьарча паччахьалкхений дипломаташта цабезам баьккхаб аьнна.

Иранерча Англени США-и посолаша Ирана кхычамехкашца леладеча гIулакхий министерствога из бахьан долаш шоай «саготдалар» дIааьннад, йоах журнало».

Советски союза духьала бараш Брюсселе вIашагIкахетар

Брюссель, 12 июле. (ТАСС). «Малхбоалени Малхбузени юкъерча гIулакхий «дунеи мехкий семинар аьнна цIи а тилла социалистически къонача наьха Дунен мехкашкарча союзо хьатульбаь вIашагIкхийттаб реакционераш. Цу юкъе дакъа лоацаш ба духхьал цу гIулакха тIахьийха Прибалтике хьалха хиннача буржуазни паччахьалкхенашкара тIом халалехьа дIабахараш, хIаьта тIом хинначул тIехьагIа халкъа демократически мехкашкара дIабахараши. Семинаре советски кагирхоехи дерригача Советски халъахи доацар дувцаш къамаьлаш ду Советски Союзера байдда дIабахача Даьхе ехкараша.

Белгалдоалаш да Советски Союза духьала къамаьлаш деш бараш вIашагIбеттабалар бельгийски правительствона бIарга гушехьа хиларал совх цун викалаш цига дакъалоацаш хилар. Къамаьлаш деши докладаш еши хилар Бельген просвяшенен министр Коллари, чурча гIулакхий министр Вермейлени.

Бельген прогрессивни нах ца кхеташ ба бельгийски общественностан юкъера лоархIам болаш нах дунен мехкашта юкъера кхохкаденна латта гIулакхаш кIаьддарна гIо де гIерташи кхыча къамашца машар, доттагIал долаши баха безам болаши болча хана, дунен мехкашта юкъера гIулакхаш тоадарнеи, Малхбоалени Малхбузени юкъера гIулакхаш тоадар йиш йоацача вIашагIбетталуча неи цхьакха а тайпара гIо де наха юкъе дакъа лоацаш бельгийски министраш хиларах.

СФ01788. РЕДАКЦЕН АДРЕС: Шолжа-гIала Сталина цIерагIа проспект, 15. Телефон № 2-33-50.

11-ча августа 1918-ча шера цIерагIа типографи. Заказ № 5257.